

n quilem ad aman-
nunc mihi non est
et fortasse hoc inji-
lit, qui Heliconem
dicebat, ut natura
qui in civitate es-
et semen hominum,
istrarent. Sophocles
, nosque premere,

rendi de omnibus
ut levius irasci-
e de statu rationis
tus alicubi docuit,
rata filii morte re-
talem; Ita Irritan-
tione: Sciebam ne
apleutem: Sciebam
is motibus non esset
tse, cum acciperem
tud: Numquam et ego
o rationem avertat,
ndo peccato cautio-
o vittorum in aliis
irima indigere sent
t puniens Aristidis
i, mentiri, socors
imum, iratos irati
sunt peccata, in ea
dici, qui

ac vehementiorem
cogitationes, simul
re conor. Accurate
endo omnia, et in
gotia, omnes amici
xoris susurros, ea
tinuas et quotidiana-
morosi intractabi-
im res magnas cu-
tere. Ego hominem
una mandare, aut
am opera uxorius,
committere: ita ut
ratuum procurato-
pensatoribus, ipse
et præcipua que-
era visum, ita le-
entes offendunt at-
dinem ingenerant
cendi. Præter hæc
iud Empedoclis vi-

nelegantia, nequo
er annum pollice-
ostinere, deumque
er certum tempus

τέλος ἀπέγειθαι γρόνον δρισμένον, αὐτοῖς προσέχον-
ται, πῶς ἀληθεύσομεν ἐν τε παιδίᾳ καὶ μετὰ σπουδῆς
ἰπάντης ἔτε ταύταις τὴν ἐμαυτοῦ παρέβαλλον εὔχην,
ἥς οὐ γίττον θεοφιλή καὶ ιερᾶν, ἡμέρας πρῶτον ἀσο-
γήτους ὀλγας, οἶον ἀμεθύστους καὶ ἀσίνους διαγαγεῖν,
μέτερ νηράλια καὶ μελίσπονδα θύων· ἔτα μῆνα καὶ
δέ πειρόμενος ἐμαυτοῦ κατὰ μικρὸν, οὕτω τῷ γρόνῳ
τριβαίνον εἰς τὸ πρόσθιον τῆς ἀνεξικακίας, ἐγκρατῶς
τοπέρων, καὶ διαφυλάττων μετ' εὐφημίας θέων καὶ
εγκίτων ἐμαυτὸν ἀγνεύοντα καὶ λόγων πονηρῶν, καὶ
τρέζουν δύπτων, καὶ πάλιον εἴρητον μικρῷ καὶ ἀγα-
μονικού τε μεγάλας καὶ μεταμέλειαν αἰσχύστην
έμοντος. Οὐεν, οἶμαι, καὶ θεοῦ τι συλλαμβάνοντος,
ἰπάγνιζεν ἡ πεῖρα τὴν κρίσιν ἔκεινην, ὅτι τὸ θέων
τότο καὶ πρῶτον καὶ φιλάνθρωπον οὐδὲν τῶν συνόν-
των εὑμενές ἔστιν οὕτω καὶ φίλον καὶ ἀλυπον, ὡς αὐ-
τοῖς τοῖς ἔχουσιν.

ΠΕΡΙ ΕΥΘΥΜΙΑΣ.

Πλούταρχος Πακκίῳ εὖ πράττειν. Όψέ σου τὴν
ἰκατόλην ἐκομισάμην, ἐν ᾧ παρεκάλεις περὶ εὐθυμίας
οὐ τι γραφῆναι, καὶ περὶ τῶν ἐν Τιμαίῳ δεσμένων
ἰκατέστερος ἔξηγήσεως. Αμα δέ πως τὸν ἑταῖρον
καὶ Ἑροτα κατελάμβανεν αἵτια τοῦ πλεῖν εὐθὺς εἰς
Ῥώμην, παρὸν Φουνδάνου τοῦ κρατίστου γράμματα
δέσημενον, οἷος ἔκεινος, ἐπιταχύνοντα. Μήτε δὲ γρόνον
ἴην, ὃς προηρούμην, γενέσθαι πρὸς οὓς ἔδούλου, μήτε
ἰκατόν κεναῖς παντάπατο τὸν ἄνδρα χερσὶν δῷθῆναι
οἱ παρ' ἡμῖν ἀφιγμένον, ἀνελεξάμην περὶ εὐθυμίας
ἐκ τῶν ὑπομημάτων ὃν ἐμαυτῷ πεποιημένος ἐτύγχα-
νων ἥγομενος καὶ σὲ τὸν λόγον τοῦτον οὐκ ἀκρόσεως
ἴκετα θηρωμένης καλλιγραφίαν, * ἀλλὰ χρείας βιω-
ταῖς, ἐπιζητεῖν καὶ συνηδόμενος, ὅτι καὶ φιλίας
ἴην ἡγεμονίκας, καὶ δόξαν οὐδὲν δὲλάττονα τῶν ἐν
ἀγρῷ λεγόντων, τὸ τοῦ τραγικοῦ Μέροπος οὐ πέπον-
ται, οὐδὲ δὲς ἔκεινον εὐδαιμονίζων διγλος ἔξεπληξέ [σε]
τῷ φυσικῶν παθῶν ἀλλὰ πολλάκις ἀκηκοώς, μνημο-
νίεις, ὃς οὔτε ποδάγρας ἀπαλλάττει καλτίκιος, οὔτε
ἴκατος πολυτελής παρανυχίας, οὐδὲ διάδημα κεφα-
λίγιας. Πόθεν γε δὴ πρὸς ἀλυπίαν ψυχῆς καὶ βίου
ἴκατον, χρημάτων ὁφέλος, ηδὲ δόξης, ηδὲ δυνάμεως ἐν
αὐταῖς, ἀν μὴ τὸ γρώμενον εὐχάριστον ἢ τοῖς ἔχουσι,
καὶ τὸ τῶν ἀπόντων μηδεόμενον δεῖ παρακόλουθη; Τί δὲ τοῦτο ἔστιν ἀλλοὶ η λόγος εἰθισμένος καὶ μεμελε-
τικὸς τοῦ παθητικοῦ καὶ ἀλόγου τῆς ψυχῆς ἔισταμέ-
νοι πολλάκις, ἐπιλαμβάνεσθαι ταχὺ, καὶ μηδε περιορᾶν
ἀπόρρεον καὶ καταφερόμενον ἀπὸ τῶν παρόντων.
Μέτε οὐν δι Ξενοφόντη παρήνει, τῶν θεῶν εὐτυχοῦντας
μῆλα μεμνῆσθαι καὶ τιμῆν, δύτως, δταν ἐν γρείᾳ
γενόμενα, θαρροῦντες οὐτούς παρακαλῶμεν ὃς εὗμε-
νεις ὄντας ηδη καὶ φίλους οὕτω καὶ τῶν λόγων ἔστοι

mendacio vacare, ut animadvertere possent, quomodo
et in jocis, et in seriis omnibus veritatem teneamus.
His ego votis meum votum accommodans, non minus
illud et diis gratum et sacrum, quosdam initio dies,
quibus ira vacarem, paucos institui, tanquam vini et
ebrietatis vacas, ac si Nephalia (id est sobria) sa-
era et Melisponda (id est libationes mellis) agerem:
deinde mensem, mox duos eamdem tenui rationem:
atque hoc pacto me ipsum expertus, successu temporis
magnos feci ad patientiam progressus, temperanter
me ipsum attendens atque custodiens cum boni ominis
comprecationibus, immunem iræ, et purum omnis
pravil sermonis, absurdæque actionis, ac perturbationis,
qua propter voluptam exiguam atque ingratam tur-
bas magnas, turpissimamque afferret pœnitentiam.
Atque hinc, nisi fallor, deo etiam nonnihil adjuvante,
comprobavit experientia judicium hoc: Placidos illos,
mansuetos atque humanos mores nemini eorum quibus-
cum vivitur ita gratos, jucundosque esse, ut ei ipsi,
qui iis est prædictus.

DE TRANQUILLITATE ANIMI.

PLUTARCHUS PACCIO S.

I. Sero tuas accepi litteras, in quibus me hortabaris.
ut aliquid de Animi Tranquillitate tibi scriberem, et de
his quæ in Timæo scripta accuratiorem desiderant in-
terpretationem. Sub idem tempus Eroti sodali nostro
incidit Romam cito navigandi necessitas, accepta a Fun-
dano optimo viro epistola, more suo, festinare jubente.
Ita cum neque tempus haberem iis quæ volebas va-
candi, neque pati vellem istum plane vacuis manibus
ad te abs me venire, ex commentariis, quos mihi fecer-
ram, istæ de Animi tranquillitate collegi: cum et te
existimarem non auditionis elegantem venantis oratio-
nem gratia, sed ob usum vita ea requirere: tibique
gratuler, qui et principum usus amicitiis, et gloriā,
quantam in foro dicentum nemo, consecutus, non iti-
dem, ut Merops ille tragicus, passus es vocibus te beau-
tum prædicantium percilli, et ultra quam naturales
animi motus sint attonitum redi: quippe qui memó-
ria teneas id quod sæpius audivisti, neque calceum po-
dagra, neque annulum pretiosum reduvia, neque
diadema dolore capitis liberare. Etenim, unde ad vacui-
tatem molestia animo, vitæque constantiam parandam,
divitiis, aut gloriæ, aut potentie aulicæ facultas sit,
nisi eas res vel præsentes usus venustus, vel absentes
nullum desiderium perpetuo comitetur? Hoc autem
quid est aliud, quam ratio condecefacta motibus obno-
xiā et brutam animæ partem saxe de potestate
exeuntem celeriter reprehendere; neque permittere,
ut præsentibus non contenta rebus diffusat atque inver-
tatur. Itaque sicut Xenophon præcipiebat, debere nos
deorum maxime meminisse, tisque honorem habere, cum
secundæ essent res; ut usu flagitante invocare eos cum
fiducia possemus, jam scilicet propitiōs atque amicos:

πρὸς τὰ πάθη βοηθοῦσι, δεῖ πρὸ τῶν παθῶν ἐπιμελεῖ-
σθαι τοὺς νοῦν ἔχοντας; οὐ' ἐκ πολλοῦ παρεσκευασμέ-
νοι μᾶλλον ὀφελῶσιν. Ως γὰρ οἱ γαλεπόι κύνες πρὸς
πᾶσαν ἑκταραπτόμενοι βοήν, ὑπὸ μόνης καταπράσυνον-
ται τῆς συνήθους· οὕτω καὶ τὰ πάθη τὰ τῆς ψυχῆς
διαγραιανόμενα καταπαύσαι ῥᾳδίως οὐκ ἔστιν, ἢν μὴ.
λόγοι παρόντες οἰκεῖοι καὶ συνήθεις ἐπιλαμβάνωνται
τῶν ταραττομένων.

2. Οἱ μὲν οὖν εἰπόν, δτι δεῖ τὸν εὐθυμεῖν μέλ-
ιοντα μὴ(τε) πολλὰ πρᾶσσειν μήτε λίθη μήτε ξυνῆ,
πρῶτον μὲν ἡμῖν πολυτελῆ τὴν εὐθυμίαν καθίστησι,
γινομένην δινιον ἀπράξιας· οἶον ἀρρώστῳ παραινῶν
ἐκάστῳ,

Μέν, ὁ ταλαιπωρός, ἀτρέμα σοὶς ἐν δεμνίοις.

Καίτοι κακὸν μὲν ἀναισθεσία σώματι φάρμακον ἀπο-
νοίας· οὐδὲν δὲ βελτίων ψυχῆς λατρὸς ὁ ἔργον μήτε
μαλακία καὶ προδοσίᾳ φίλων καὶ οἰκείων καὶ πα-
τρίδος ἔξαιρῶν τὸ ταραχῆδες αὐτῆς καὶ λυπηρόν.
Ἐπειτα καὶ φεῦδός ἔστι τὸ εὐθυμεῖν τοὺς μὴ πολλὰ
πρᾶσσοντας. Ἐδει γὰρ εὐθυμοτέρας εἶναι γυναικας
ἀνδρῶν, οἰκουρίζ τὰ πολλὰ συνούσια· νυν δὲ δὲ μὲν
βορέας

Διὰ παρθενικῆς ἀπαλόχροος οὐ διάησιν,
ὧς φησιν Ἡσίοδος· λῦπαι δὲ καὶ ταραχαὶ καὶ κακοθυ-
μίαι διὰ ζηλοτυπίας καὶ δεισιδαιμονίας καὶ φιλοτιμίας
καὶ κενῶν δοξῶν, δσας οὐκ ἀν εἴποι τις, εἰς τὴν γυναι-
κωνίτιν ὑπορρέουσιν· δὲ δὲ Λαέρτης εἴκοσιν ἔτη καθ'
αὐτὸν ἐν ἀγορᾷ διαιτώμενος

Γρηγὸν σὺν ἀμφιπόλῳ, οὐδὲν τε πόσιν τε
παρετίθει, τὴν μὲν πατρίδα καὶ τὸν οἶκον καὶ τὴν
βασιλείαν ἔψυγε, τὴν δὲ λύπην μετ' ἀπράξιας καὶ
κατηφείας δὲν συνοικοῦσαν εἶχεν. Ἔγιος δὲ καὶ τὸ μὴ
πρᾶσσειν αὐτὸν πολλάκις εἰς ἀθυμίαν καθίστησιν, ὡς
τοῦτον·

Αὐτὰρ δ μῆνις νησιν παρήμενος ὠκυπόροισι
Διογενῆς Ηγελέως μίδας πόδας ὀκλὺς Ἀχιλλεύς.
Οὔτε ποτ' εἰς ἀγορὴν πωλέσκετο κυδιάνειραν,
οὔτε ποτ' ἐς πόλεμον, ἀλλὰ φθινύθεσκε φίλον κῆρ
αῦθι μένων, ποθεέσκε δὲ ἀύτην τε πτόλεμόν τε.

Καὶ λέγει περιπαθῶν ἐπὶ τούτῳ καὶ ἀσχάλλων αὐ-
τός·

Ἄλλ' ήματι παρὰ νησιν ἐτάσιον ἀγήσις ἀρούρης.

Οὐδὲν οὐδὲν Ἐπίκουρος οἰεται δεῖν ἡσυχάζειν, ἀλλὰ
τῇ φύσει χρῆσθαι πολιτευομένους καὶ πρᾶσσοντας τὰ
κοινὰ τοὺς φιλοτίμους καὶ φιλοδόξους, ὡς μᾶλλον ὅπ' *
ἀπραγμασύνης ταράττεσθαι καὶ κακοῦσθαι πεφυκό-
τας, ἢν δὲν δρέγονται μὴ τυγχάνωσιν. Ἀλλ' ἐκεῖνος
μὲν ἀτοπος, οὐδὲν δύναμένους τὰ κοινὰ πρᾶσσειν
προτρεπόμενος, ἀλλὰ τοὺς ἡσυχάζειν μὴ δύναμέ-
νους. Δεῖ δὲ μὴ πλήθει μηδὲ διλγότητι πραγμάτων,
ἀλλὰ τῷ καλῷ καὶ τῷ αἰσχρῷ τὸ εὔθυμον δρίζειν καὶ

ita eas quoque rationes, quae adversus animi pertur-
bationes auxilio sunt, cordati ante quam perturbentur
meditari debent, ut multo ante præparata tanto plus
habeant virium. Quemadmodum enim feri canes cum
ad omnem vocem exasperentur, sola ea cui assuevere
demulcentur: sic et animi motus sævientes nemo facile
deliniverit, nisi rationes familiares et consuetæ animo
perturbato præsto sint eumque inhibeant.

II. Cæterum is qui dixit: *Animi tranquillitatem af-
fectanti neque privatim multa neque publice debere
agere: primum magno nobis emendam facit rem, ve-
nalem nimirum inertia: tanquam unicuique infirmo
præcipliens,*

Quietus in stratis mane tuis, miser.

Et quidem stupor adversus desperationem malum est
corpori remedium: neque melior est medicus animo,
socordia et mollitie et amicorum familiarium patriæque
neglectu perturbationes ejus amoliens. Deinde id quo-
que falsum est, animo tranquillo esse eos, qui non
agent multa. Oportebat enim mulieres viris esse animo
quietiore, plerunque domi in re familiari curanda de-
sidentes. Nunc Aquilo quidem

Virginis intactæ nunquam per membra penetrat,
ut ait Hesiodus: sed dolores, tumultus, ægritudines ob-
rivalitatē, superstitionē, ambitionē et vanas opini-
ones innumeræ in gynæceum confluant. Et Laertes
per viginti annos seorsim in agro degens

Cum famula vetula, quæ mensam et pocula soll
poneret,

patriam quidem, et domum, regnumque fugit, dolo-
rem autem cum otio et mœstitia perpetuo secum ha-
buit. Sunt quos ipsum otium in animi conjicit ægritudi-
nem: qualis

Ille sedens juxta naves dñinus Achilles
pascebatur animis ferventibus iras.
Non ille aut socium cœtus veniebat in ullos,
ad pugnam sumptis aut procedebat in armis.
Sed desiderio belli pugnæque suum cor
conficiebat, in invisa scenaque manebat.

Atque ipse hoc de se gravissima affectus molestia dicit :

Navibus assideo telluris inutile pondus.

Hinc adeo etiam Epicurus cupidos honorum et gloriæ
non vult quiescere, sed obsequi naturæ sua rempubli-
cam tractando jubet: quod facilius otio perturbatum
iri eos et lædi putaret, si non consequerentur quæ ap-
petiissent. Verum absurde is non eos qui possint al
rempublicam gerendam adhortatur, sed qui nequeant
quiescere. Enimvero non multitudine aut paucitate
actionum, sed pulchritudine ac turpitudine, Animi vel

τὸ δύσθυμον. Τῶν γὰρ
ἢ τῶν φαύλων ἡ πρᾶξι
ὦς εἰρηται.

3. Τοὺς μὲν γὰρ ἀφε-
μένοντας, ὃς ἔνιοι τὸν
ἢ τὸν τῶν βασιλέων, οὐ-
σκει, λέγουν.

*Ωμην ἔγδ, τοὺς πι-
στοὺς μὴ τὸ δανείζεσθαι
τὰς νύκτας, οὐδὲ στρατε-
οῖμοι λέγειν, ἡδὺν
ὑπνὸν καθεύδειν.

εἶτα προειδὼν, ὃς καὶ
σχοντας τοῖς πένησιν,

*Ἄρ' ἐστι (φησι) σ-
Τρυφερῷ βίῳ σύνει-
πάρεστιν, ἀπόρῳ σ-

*Ἀλλ' ὅσπερ οἱ δεινοί
εἶτα δρῶν οἰδέμενοι δέ-
20 καὶ πάλιν ἐλαῖς τρε-
τὴν χολὴν καὶ τὴν
οὔτως αἱ τῶν βίων
ψυχῆς τὰ λυποῦντα
ἀπειρία πραγμάτων
ἐπίστασθαι χρῆσθαι
πλουσίους γειμάζειν
τας ἀνισθιας καὶ ἀγάμη-
ραν, εἶτα τὴν ἡσυχίαν
ἐν αὐλαῖς διώκουσι
20 νονται.

Δυσάρεστον οἱ νο-

Καὶ γὰρ ἡ γυνὴ λυ-
δυσχεραίνουσι τὸ κ-

Φίλων δὲ τὸν

ώς δ Ἰων φησίν. Ε-
σεως ἐτέρας γενος
ποιοῦσσα καὶ προς
καὶ στράνειον ἀρ-
έπ' ἐλαίαις ἡ καρδ-
ια θύμως.

4. Τοιαύτην δ

ἐγγενόμενος μετατ-
*Ἀναξάρχον περὶ τ-
τῶν φίλων ἐρωτών
δακρύειν, εἰ, κόσμο-
ριοι γεγόναμεν; Ι-
πατίων καὶ γελῶ-
καὶ μὴν καὶ τὸν
ἐλύπει.

50 Γνώσαις Ἀτρε-
Ζεὺς ἐνέηκε.

— F. 466, A.)
sus animi pertur-
bam perturbantur
parata tanto plus
m feri canes cum
ea cui assuevere
ientes nemo facile
consueta animo
ant.

tranquillitatem of-
fice publice debere
m facit rem, ve-
nienti infirmo

onem malum est
medicus animo,
arum patriaeque
Deinde id quo-
ise eos qui non
s viris esse animo
liari curanda de-

penetrat,
, aegritudines ob-
em et vanas op-
unt. Et Laertes
ns
ua soli
que fugit, dolo-
etuo secum ha-
onicit aegritudi-

molestia dicit :

rum et gloriae
sus rempubli-
perturbatum
entur que ap-
qui possint ad
qui nequeant
aut paucitate
ne, Animi vel

τὸ δύσθυμον. Τῶν γὰρ καλῶν ἡ παράλειψις οὐχ ἔττον, ἡ τῶν φαύλων ἡ πρᾶξις, ἀνιαρόν ἐστι καὶ ταραχῶδες, ὃς εἴρηται.

3. Τοὺς μὲν γὰρ ἀφωρισμένους ἔνα βίον ἀλυπὸν νο-
μίζοντας, ὃς ἔνιοι τὸν τῶν γεωργῶν, ἡ τὸν τῶν ἡθέων,
ἢ τὸν βασιλέων, ἵκανώς δὲ Μένανδρος ὑπομιμνή-
σκει, λέγον·

Ὥμην ἐγὼ, τοὺς πλουσίους, Ὡ Φανία,
οἵς μὴ τὸ δυνεῖτεσθαι πρόσεστιν, οὐ στένειν
τὰς νύκτας, οὐδὲ στρεφομένους ἀνω κάτω
οἷμοι λέγειν, ἥδην δὲ καὶ πρᾶσόν τινα
ἔπονον καθεύδειν·

εἴτα προελθών, ὃς καὶ τοὺς πλουσίους ἔώρα ταῦτα πά-
σχοντας τοῖς πένησιν,

Ἄρ' ἐστι (φησι) συγγενές τι λύπη καὶ βίος;
Τρυφερῷ βίῳ σύνεστιν, ἐνδόξῳ βίῳ
πρόσετιν, ἀπόρῳ συγκαταγγηράσκει βίῳ.

Ἄλλ' ὅστερ οἱ δειλοὶ καὶ ναυτιῶντες ἐν τῷ πλεῖν,
εἴτα δέσποινοι διάξειν, ἐλλαν εἰς γαῦλον ἔξ ἀκάτου,
καὶ πάλιν ἐλλαν εἰς τριήρη μεταβῶσιν, οὐδὲν περιάνουσι,
τὴν γολῆν καὶ τὴν δειλίαν συμμεταφέροντες ἔστοις
οὐτοις αἱ τῶν βίων ἀντιμεταλήψεις οὐκ ἔξαιροῦσι τῆς
ψυχῆς τὰ λυποῦντα καὶ ταράττοντα· ταῦτα δὲ ἐστὶν,
ἀπειρία πραγμάτων, ἀλογιστία, τὸ μὴ δύνασθαι μηδὲ
ἐπισταθαι χρῆσθαι τοῖς παροῦσιν δρθόδε· ταῦτα καὶ
πλουσίους χειμάζει καὶ πένητας ταῦτα καὶ γεγαμηκό-
τας ἀνιψί καὶ ἀγάμους· διὰ ταῦτα φεύγουσι τὴν ἀγο-
ρὰν, εἴτα τὴν ἡσυχίαν οὐ φέρουσι· διὰ ταῦτα προσαγωγάς
ἐν αὐλαῖς διώκουσι, καὶ παρελθόντες, εὖθες βαρύ-
ωνται.

Δυσάρεστον οἱ νοσοῦντες ἀπορίας ὑπο.

Καὶ γὰρ ἡ γυνὴ λυπεῖ, καὶ τὸν ἱατρὸν αἰτιῶνται, καὶ
δισχεραίνουσι τὸ κλινίδιον·

Φύλων δὲ τὸ ἔλθον, λυπόδες, δὲ τὸ ἀπιῶν βαρύς,
ἥς δὲ Ιων φησίν. Εἴτα τῆς νόσου διαλυθείσης, καὶ κρά-
σιος ἔτερας γενομένης, ἔλθειν ἡ ὑγεία φῖλα πάντα
ποιῶσσα καὶ προστηνῆ. Οὐ γὰρ χθὲς φίλα καὶ ἀμύλια,
καὶ σητάνειον ἀρτὸν διαπτύων, τήμερον αὐτόπυρον
ἐπ' ἔλαταις ἡ καρδαμίδι οιτεῖται [προσφιλῶς] καὶ προ-
θύμως.

4. Τοιαύτην δὲ λογισμὸς εὐκολίαν καὶ μεταβολὴν
ἔγγενόμενος μεταποιεῖ πρὸς ἔκαστον βίον. Ἀλέξανδρος
Ἀντιχρίου περὶ κόσμων ἀπειρίας ἀκούων ἐδάχρει, καὶ
τοῖς φίλων ἐρωτώντων, δὲ τι πέπονθεν· Οὐκάντιον, ἔφη,
δακρύειν, εἰ, κόσμων δύντων ἀπειρών, ἐνδεικνύειν;
Κράτης δὲ πήραν ἔχων καὶ τριθέων, παιζόν καὶ γελῶν ὥσπερ ἐν ἑορτῇ τὸν βίον διετέλεσε.
Καὶ μήν καὶ τὸν Ἀγαμέμνονα τὸ πολλῶν βασιλεύειν
ἐλύπει·

5. Γνώσεαι Ἀτρεΐδην Ἀγαμέμνονα, τὸν περὶ πάντων
Ζεὺς ἐνέηκε πόνοισι διαμπερές.

Tranquillitas definienda est vel perturbatio: nam, ut
dixi, non minus pulchrorum omissio, quam actio tur-
pium perturbans et molesta est.

III. Eos enim, qui unum aliquod certum vitæ genus
molestia putant vacare, ut agricolarum quidam, alii
cœlibum, alii regum, eos Menander satis clare erroris
sui admonet his verbis:

Existimabam divites ego, Phania,
fenore quibus non est sumenda pecunia,
non gemere noctu, nec sus deque volvier,
ehci mihi dicentes: sed placidum magis
carnere soporem suaviter.

Deinde postquam narrando explicavit, animadvertisso
se divitibus idem quod pauperibus evenire, inquit:

Est ergo vitæ consanguinea molestia.
Vitæ hæc adest molli, claræ vitæque adest,
inopique consernescit vitæ.

Sed veluti timidi inter navigandum nausea correpti
melius se habituros putant si in lintrem e lembo, rur-
sumque inde in triremem descendant, nihil agentes
ii, quia bilem et metum secum transferunt: ita vitæ
mutationes non tollunt ex animo id quod ægre facit
ac perturbat: id autem est imperitia rerum, inopia
judicii, et impotentia atque insitia recte utendi statu-
præsentis. Hæc sane tam divites jactant quam pauperes,
tam cœlibes quam conjuges: ob hæc forum fugitur, et
rursus molestum est otium: ob hæc produci in aulis
volunt, et producti statim ægre ferunt:

Ob inopiam morosi sunt quibus est male:
agrotis et uxor molesta est, et medicum incusant, et
lectulus displicet, et de amicis

Gravis est qui venit: abiens parit molestiam,
ut Ion ait. Morbo autem fugato, aliaque facta tempe-
rie, sanitas redit omnia grata redigens atque jucunda:
qui enim heri ova, amyrum, panem e cibrata farina
resuebat, hodie cibarium panem cum oliya et nastur-
tio comedit alaceriter ac suaviter.

IV. Eodem modo recta ratio quodvis vitæ genus,
quamvis mutationem, facit facilem. Alexander cum
infinitos mundos esse ex Anaxarcho audivisset, flevit;
ac rogantibus amicis quid accidisset: Non dignum, in-
quit, fletu vobis videtur, si, cum sint infiniti mundi,
nos ne uno quidem etiamnum potissimum sumus? At Crates
pera et palliolo instructus, vitam tanquam festivitatem
quamdam per jocum et risum exigebat. Et quidem Aga-
memnoni molestiam attulit imperium in multos:

Atriden cernes Agamemnona, Juppiter unum
præ reliquis tot inexhaustos tolerare labores
quem jubet assidue.

Διογένης δὲ πωλούμενος ἔσκωπτε τὸν κήρυκα κατακείμενος ἀναστῆναι δὲ οὐκ ἔθούτε κελεύοντος, ἀλλὰ παιζόντων καὶ καταγελῶν ἔλεγεν· Εἰ δὲ ἵθυν ἐπίπρασκες; Καὶ Σωκράτης μὲν ἐν δεσμωτηρίῳ φιλοσοφῶν, διελέγετο τοῖς ἑταίροις· δὲ Φαέθον ἀναβὰς εἰς τὸν οὐρανὸν, ἔκλαιεν, εἰ μηδεὶς αὐτῷ τοὺς τοῦ πατρὸς ἐπίπους καὶ τὰ ἀρματα παραδίδωσιν. Οὐσπερ οὖν τὸ ὑπόδημα τῷ ποδὶ συνδιαστρέφεται, καὶ οὐ τούναντίον, οὗτον τοὺς βίους αἱ διαβάσεις συνεξομοῦσιν ανταῖς.

10 Οὐ γάρ ἡ συνήθεια ποιεῖ τοῖς ἑλουμένοις τὸν ἄριστον βίον ἥδιν, ὃς τις εἶπεν, ἀλλὰ τὸ φρονεῖν ἀμά τὸν αὐτὸν βίον ποιεῖ καὶ ἄριστον καὶ ἥδιστον.* Διὸ τὴν πηγὴν τῆς εὐθυμίας, ἐν αὐτοῖς οὖσαν ἡμῖν, ἔκκαθαίρωμεν, ἵνα καὶ τὰ ἔκτης, ὃς οἰκεῖα καὶ φίλια, μὴ χαλεπῶς χρωμένοις συμφέρηται.

Τοῖς πράγμασιν γάρ οὐχὶ θυμοῦσθαι χρεών· μέλει γάρ αὐτοῖς οὐδὲν, ἀλλ' ὁ τυγχάνων τὰ πράγματα δρθῶς ἀντιτίθεται.

5. Κυθείᾳ γάρ δὲ Πλάτων τὸν βίον ἀπέκασεν, ἐν ᾧ 20 καὶ βάλλει δεῖ τὰ πρόσφορα, καὶ βαλόντα, χρῆσθαι καλῶς τοῖς πεσοῦσι. Τούτων δὲ τὸ μὲν βάλλειν οὐκ ἐψήσιν, τὸ δὲ προστηκόντων δέχεσθαι τὰ γινόμενα παρὰ τῆς τύχης, καὶ νέμειν ἐκάστῳ τόπον, ἐν δὲ καὶ τὸ οἰκεῖον ὠφελήσει μάλιστα, καὶ τὸ ἀδύολητον ἥκιστα λυπήσει τοὺς ἐπιτυχάνοντας, ἡμέτερον ἔργον ἐστὶν, ἀντὶ φρονῆμα. Τοὺς μὲν γάρ ἀτέχνους καὶ ἀνοήτους περὶ τὸν βίον, ὥσπερ τοὺς νοσώδεις τοῖς σώμασι μήτε κκύμα τέρειν μήτε κρύος δυναμένους, ἔξιστησι μὲν εὐτυχίᾳ, συστέλλει δὲ δυστυχίᾳ· ταράττονται δὲ ὑπὸ αὐτοφτέρων, μᾶλλον δὲ ὑψὸν ἀντὶν ἀυτοφτέροις, καὶ οὐχ ἔττον ἐν τοῖς λεγομένοις ἀγαθοῖς. Θεόδωρος μὲν γάρ δὲ κληθεὶς ἀθεος ἔλεγε, τῇ δεξιᾷ τοὺς λόγους ὀρέγοντος αὐτοῦ, τῇ ἀριστερᾷ δέχεσθαι τοὺς ἀκρωμένους· οἱ δὲ ἀπαίδευτοι πολλάκις τὴν τύχην δεξιὰν παρισταμένην, ἐπαριστέρων μεταλαμβάνοντες, ἀσχημονοῦσιν· οἱ δὲ φρόνιμοι, καθάπερ ταῖς μελίτταις φέρει μέλι τὸ δριμύτατον καὶ ἔηρότατον δὲ θύμος, οὐτως ἀπὸ τῶν δυσχερεστάτων πραγμάτων πολλάκις οἰκεῖον τι καὶ γρήσιμον αὐτοῖς λαμβάνουσι.

6. Τοῦτο οὖν δεῖ πρῶτον ἀσκεῖν καὶ μελετᾶν, ὥσπερ δὲ τῆς κυνὸς ἀμαρτών τῷ λίθῳ, καὶ τὴν μητριὰν πατέας· Οὐδὲ μότις, ἔφη, κακῶς. Ἔξεστι γάρ φιλοσοφεῖν μετὰ τὴν φυγῆν. Ζήνωνι τῷ Κιτιεῖ μία ναῦς περιῆν φροτηγός· πυθόμενος δὲ ταύτην αὐτόφορτον ἀπολωλέναι συγκλυσθεῖσαν. Εὔγε, εἶπεν, ὁ τύχη, ποιεῖς, εἰς τὸν τρίβωνα καὶ τὴν στοὰν συνελαύνουσας ἡμᾶς. Τί οὖν κωλύει μιμεῖσθαι τούτους; Ἀρχήν τινα τελῶν δημάρτος τες; ἐν ἀγρῷ διάζεις ἐπιμελόμενος τῶν ίδιων. Ἀλλὰ φιλίαν μνώμενος ἡγεμόνας, ἀπώσθης; ἀκινδύνως καὶ ἀπραγμόνως βιώσῃ. Πάλιν ἐν πράγμασιν ἀσχολίς ἔχουσα καὶ φροντίδις γέγονας;

Contra Diogenes cum venderetur, sedens surgere noluit, subsannavitque venditorem surgere jubentem, cum joco et risu dicens: *Quid faceres, si piscem vendres?* Socrates in carcere philosophans cum amicis colloquebatur. Phaethon consenso ccelo plorabat, quod nemo ei patris equos et currum traderet. Sicut igitur calceus una cum pede, non in diversam partem convertitur, sic animi affectio vitam sibi conformem reddit. Non enim consuetudo, ut quidam dixit, vita optimum modum electum facit iucundum: sed prudenter simul et optimam et suavissimam parat vitae rationem. Ergo fontem Tranquillitatis Animi in nobis insitum expurgemus: ut externa etiam tanquam familiaria non cum molestia nobis accidant atque usurpentur.

Nihil est quod irascare rebus scilicet:
non ira curae illis tua est: bene huic erit,
qui rebus obtingentibus recte utitur.

V. Ludo enim tesserarum Plato vitam comparabat, ubi et jaciendum est quod sit commodum, et iactu quo cecidit recte usurpandum. Et jacere quidem in nostra non est potestate: si vero recte sapimus, penes nos est quod fortuna obtulit convenienter accipere et suo quodque disponere loco, ubi et propria maxime conducant, et que præter voluntatem eveniunt minime offendant. Alioquin eos qui vitam nulla arte adhibita, nulla prudentia degunt, quo modo morbis obnoxios videmus neque calorem ferre, neque frigus posse, cum res secundæ supra suam extollunt sortem, tum adversæ dejiciunt: utraque autem fortuna turbantur, aut potius ipsi utroque fortuna statu turbas sibi cent, magisque adeo bono, qui dicitur, rerum successu. Theodorus, qui Atheus (quod deos esse videretur negare) dictus est, siebat *se suas rationes dextra manu porrigente, ab auditoribus eas sinistra excipi*. Rudes autem homines, sæpenumero fortuna ad dextram assistente turpiter manu sinistra excipiunt. Ab altera parte homines cordati, sicut apibus mel præbet thymus, acerrima et aridissima herba, ita e rebus adversissimis sæpenumero conveniens aliiquid et commodum decerpunt.

VI. Id ergo est primo omnium exercitatione perdescendum, ut quo pacto is qui canem lapide ferire cum voluisset, ita novera, dixit, *Ne sic quidem jaustum lapidis male cecidisse*: ita nos quoque ea, quæ nolebimus nobis fortuna obtulit, alio transference sciamus. Actus est in exsilium Diogenes: ne hoc quidem male: nam factus extorris, philosophari cœpit. Zeno Cittensis, audito, navi oneraria, quam unicam reliquam habebat, una cum mercibus esse vi fluctuum obrutam atque demersam: *Laudo, inquit, tuum factum, o fortuna, quæ nos in palliolum et porticum redigis.* Quid obstat quominus tales imiteris? Obeundo aliquo magistratu impegisti? vives postmodo ruri, rerum tuarum satagens. Ambiens principis alicuius amicitiam, passus es repulsam? vives periculorum et negotiorum liber. Rursum res gessisti curarum et occupationum plenas?

(467, E. F. 463, A—

Οὐδὲ θερμὸν θύρω τοκατὶ Πίνδαρον, ὃς δόξατινος δυνάμεως, «πόνος ἄλλα τις ἀπήντηκεν ἐκ καὶ σκορακισμός; ἐπὶ ταὶς τὴν Ἀκαδημίαν, ὃς τὴν Διονυσίου φιλάν. μέγα, τὸ τοὺς ἐνδόξους αὐτῶν πεπόνθασιν. Οὐ

10 τοὺς τῶν Ψωμάτων ὅργην ἀπέλιπε. Ηενίας ἔθουλον εἶναι μᾶλλον ἔτεινος. Πενίας ἔθουλον εἶναι μᾶλλον ἔτεινος. Πενίας ἔθουλον εἶναι μᾶλλον ἔτεινος.

20 Τραχές καὶ τραχερῆς ὁδὸς ἀκήκοας, ὅτι τοικινιάδης διέψειρε, καλειται ψιμυρίζουσα πρός Τάγιν οὐκ ἐκώλυσεν· μέγιστον.* ὥσπερ οὐλοσόφων ὑπερώτατα ἀλλὰ καὶ Μητροκλέους ἀμάρτημα τοῦτο ἐστι Μητροκλέους. Έκείνη γημα: Πῶς λέγεις, διαπτώματα ἔστι; Πεπτώματα, οὐχ ὃν Συνουμολόγησεν δὲ Μητροκλέους. Ζυγόν τούς ἀποτελεύματα φιλοσόφων κενὸν ἀποβλαστημάτων.

7. Τοὺς δὲ πολλακίας κείνων, ἀλλὰ καὶ τακάκια. Βλασφημίας κοκκίειαι καὶ ζηλοτείαι εἰσι τῶν ἐχόντων καὶ τοὺς ἀνοήτους οὐσπεισαὶ καὶ συνήθων δυσκολίας ἀποτελεύματα κείσαι καὶ αὐτὸς ἐπιτιθετοὶ.

Πικράν κολάν· οὐτως ἀντιχαλεπέεκείνων πάθεται καὶ πράττεις πράγματα, οὐδὲ γρηγόροις τὰ πολλακά τοις αὐτούς επιτιθετοὶ. Σηκαράν καὶ αὐτός επιτιθετοὶ.

Οὐδὲ θερμὸν ψύχω τοσόνδε τέγχει μαλθακὰ γυῖα,
καὶ Πίνδαρον, ὡς δόξα ποιεῖ, καὶ τὸ τιμᾶσθαι μετά
τοῦ δυνάμεος, «πόνον ηὖν, κάματον τ' εὐκάματον.»
Ἄλλα τις ἀπήντηκεν ἐξ διαβολῆς ἢ φόνου δυσημερία
καὶ σκορακισμός; ἐπὶ τὰς Μούσας οὕριον τὸ πνεῦμα
καὶ τὴν Ἀκαδημίαν, ὥσπερ Πλάτωνι χειμασθέντι περὶ
τὴν Διονυσίου φύλακα. Διὸ καὶ τοῦτο πρὸς εὐθυμιαν
μέγα, τὸ τοὺς ἐνδέξους ἀποθεωρεῖν, εἰ μηδὲν ὑπὸ τῶν
αὐτῶν πεπόνθασιν. Οἶον, ἀπαιδία τὸ λυποῦν ἔστι;
ιετοὺς τῶν Ψωμαίων ὅρα βασιλεῖς, ὃν οὐδεὶς υἱῷ τὴν
ἀρχὴν ἀπέδιπε. Πενίᾳ δυσφορεῖς παρούσῃ; καὶ τίς ἂν
ἴσσηλον εἴναι μᾶλλον Βοιωτῶν, ἢ Ἐπαμινόνδας; τίς
δὲ Ψωμαίων, ἢ Φαθρίκιος; Ἀλλὰ διέφθαρται σου
τὸ γύναιον; οὐκ ἀνέγνωκας οὖν τὸ ἐπίγραμμα τὸ ἐν
Δελφοῖς;

Τγρᾶς καὶ τραφερᾶς βασιλεὺς Ἄγις μ' ἀνέθηκεν·
οὐδὲ ἀκήρας, διὰ τούτου τὴν γυναικά Τιμαίαν Ἀλ-
κινιάδης διέψθειρε, καὶ τὸ γεννηθὲν, Ἀλκινιάδην ἐκά-
λει ψιθυρίζουσα πρὸς τὰς θεραπαινίδας; Ἀλλὰ τοῦτο
οὐδὲν οὐκ ἐκώλυσεν ἐνδοξότατον Ἑλλήνων εἶναι καὶ
μέγιστον.* ὥσπερ οὐδὲ Στιλπωνα τὸν κατ' αὐτὸν φί-
λοσοφῶν θλαρώτατα ζῆν ἀκόλαστος οὗσα ή θυγάτηρ·
ἄλλα καὶ Μητροκλέους ονειδίσαντος, Ἐμὸν οὖν, ἔφη,
ἀμάρτημα τοῦτο ἔστιν, ἢ ἔκεινης; Εἰπόντος δὲ τοῦ
Μητροκλέους· Ἐκείνης μὲν ἀμάρτημα, σὸν δὲ ἀτύ-
χημα· Πῶς λέγεις, εἶπεν, οὐχὶ τὰ ἀμάρτηματα καὶ
διαποιώματά ἔστι; Ήλανού μὲν οὖν, ἔφη· Τὰ δὲ δια-
ποιώματα, οὐχὶ ὅν διαποιώματα, καὶ ἀποτεύγματα;
Συνομολόγησεν δὲ Μητροκλῆς. Τὰ δὲ ἀποτεύγματα,
οὐχὶ ὅν ἀποτεύγματα, ἀτυχήματα; πράξι λόγῳ καὶ
φιλοσόφῳ κενὸν ἀποδείξεις θλαγμα τὴν τοῦ κυνικοῦ
θλασθμίαν.

7. Τοὺς δὲ πολλοὺς οὐ μόνον τὰ τῶν φίλων καὶ οἰ-
κιών, ἄλλα καὶ τὰ τῶν ἔχθρῶν ἀντιθέται παροξύνει
κακά. Βλασφημίαι γὰρ καὶ ὀργαὶ καὶ φθόνοι καὶ κα-
κοθείαι καὶ ζηλοτυπίαι μετὰ δυσμενείας, αὐτῶν μέν
εἰσι τῶν ἔχόντων κῆρες, ἐνοχλοῦσι δὲ καὶ παροξύνουσι
τοὺς ἀνοήτους· ὥσπερ ἀμέλει καὶ γειτόνων ἀκρογόλαι,
καὶ συνήθων δυσκολίαι, καὶ τῶν περὶ τὰς πράξεις
ἴπουργῶν μογύθραι τινές· δέ τοις οὐχὶ ζητιστά μοι δο-
κεῖς καὶ αὐτὸς ἐπιταραττόμενος, ὥσπερ οἱ Σοφοκλέους
ἰατροί.

Πικρὸν χολὴν κλύζουσι φαρμάκων πικρῷ,
οἵτις ἀντιχαλεπαίνειν καὶ συνεκπικρήνεσθαι τοῖς
ἐκείνον πάθεσι καὶ νοσήμασιν, οὐκ εὐλόγως. Ἄγαρ
πράττεις πράγματα πεπιστευμένος, οὐχὶ ἀπλοῖς ἔθε-
σιν, οὐδὲ χρηστοῖς, ὥσπερ εὐφύεστιν ὀργάνοις, ἄλλα
καργάροις τὰ πολλὰ καὶ σκολιοῖς διακονεῖται. Τὸ μὲν
οὖν ἀπευθύνειν ταῦτα, μὴ νόμιζε σὸν ἔργον εἶναι, μηδὲ
ῳδὲν ρήσιν· ἀν δέ ὡς τοιούτοις αὐτοῖς πεφυκότις χρώ-
μενος, ὥσπερ ιατρὸς δόοντάγραις καὶ ἀγκτῆρσιν, ηπιος
φρίνη καὶ μέτριος ἐκ τῶν ἐνδεχομένων, εὐφρανθῆ τῇ
σῇ διαθέσει μᾶλλον, ἢ λυπῆσῃ ταῖς ἑτέρων ἀηδίαις

Atqui ne calida quidem aqua ita sovebit mollia membra,
ut est apud Pindarum, sicut gloria et honor conjuncte
potentiae alicui labore facient dulcem, molestiamque
molestiae expertem. Accidit per calumniam vel invidiam
exsibilatio aliqua et infelix successus? Secundo vento ad
Musas et Academiam navigare licet, quod fecit Plato,
postquam naufragium amicitia cum Dionysio fecit. Ac
profecto ad parandam animi tranquillitatem multum
conducit, illustres viros considerare, qui eadem illa
fortuna aequo sunt animo usi. Molestum tibi est
quod prole cares? at Romanorum vide reges, quorum
nullus filio regnum reliquit. Paupertas tibi gravis est?
quis vero Boeotorum esse malles quam Epaminondas,
aut Romanorum quam Fabricius? Adulterata est mu-
lier? nonne legisti inscriptionem apud Delphos:

Agis me posult terra rex et maris idem;

et audivisti uxorem ejus Timaeam fuisse ab Alcibiade
vitiatam, et ancillis insursum, Alcibiadem esse
quem peperit infantem? Verum id Agidi non obstitit,
quominus Graecorum fieret clarissimus atque maximus. Neque Stilponem prohibuit jucundissime omnium
suæ ætatis philosophorum vivere intemperans filia:
quin etiam Metroclē id exprobriant: *Memne*, inquit,
hoc est peccatum, an filiae? Ac dicente Metrocle, *Filia
peccatum est, tuum infortunium: Quid ais?* respondit:
nonne peccata etiam sunt lapsus? Omnia, aiebat Metrocles.
Quid? inquit, *nonne lapsus sunt earum rerum
lapsus, quibus assequendis excidimus?* Assensit. Nonne
vero, inquit, *istae a rebus appetitis aberrationes eorum
sunt infortunia qui eas non assequuntur?* Sic ille pla-
cidō et philosophico sermone ostendit vanum latratum
esse cynicam calumniam.

VII. At multos non amicorum modo et familiarium,
sed inimicorum etiam perturbant atque irritant mala.
Nam maledicta, iræ, invidiæ, malevolentia, obtrecta-
tiones cum malignitate conjunctæ, pestes sunt eorum
quibus insunt: stolidos autem turbant atque exasper-
ant: sicut etiam vicinorum jurgia, familiarium moro-
sitas, et administratorum rebus agendis adhibitorum
improbitas. Qua quidem re tu mihi non minimum
videris irritatus, quemadmodum apud Sophoclem me-
dicie

Amaro amaram pharmaco bilem eluunt,

ita eorum peccatis aerbum te sœvumque vicissim exhibe-
bere: non quidem hoc rationi convenienter. Quas
enim tu res tibi demandatas agis, earum ministeria
non simplicia aut bona ingenia, tanquam commoda in-
strumenta, sed plerumque aspera et distorta obeunt.
Quorum tu persecui delicta, non debes existimare
muneris tui esse, aut rem confectu facilem. Quod si iis
talibus utens, sicut medicus forcipibus ad evellendos
dentes et hamulis ad constringenda vulnera utitur, pla-
cido animo mediocriter que contingunt feras, magis
tua te affectione animi oblectabis, quam aliorum pravi-

καὶ μοχθηρότες· [καὶ] ὅσπερ κύνες, ἀν̄ διλατῶσι, τὸ προσῆκον αὐτοῖς ἔκείνοις οἰδέμενος περάνειν, ἐπὶλήσῃ πολλὰ λυπηρὰ συνάγων, ὅσπερ εἰς χωρίον κοιλὸν καὶ ταπεινὸν ἐπιφέρεοντα, τὴν μικροφύχιαν ταύτην καὶ τὴν ἀσθενειαν, ἀλλοτρίων ἀνακιμπλαζένην κακῶν. "Οπου γάρ ἔνιοι τῶν φιλοσόφων καὶ τὸν ἔλεον φέγουσι πρὸς ἀτυχοῦντας ἀνθρώπους γιγνόμενον, ὡς καλοῦ τοῦ βοηθεῖν, οὐ τοῦ συναλεγεῖν καὶ συνενδιόναι τοῖς πλησίον ὄντος; ὁ δὲ μεῖζον ἔστιν, οὐδὲ αὐτῶν ἀμαρτανόντων καὶ 10 διακειμένων φαύλων τὸ ἥθος αἰσθανομένους ἀθυμεῖν καὶ δυσφορεῖν ἔστιν, ἀλλὰ θεραπεύειν ἀνεύ λύπης τὴν κακίαν· ἥδη σκόπει πᾶς οὐκ ἀλογόνος ἔστι περιορᾶν αὐτοὺς, θι μὴ πάντες εἰσὶν οἱ χρώμενοι καὶ προσιόντες ἡμῖν ἐπιεικεῖς καὶ χαρέντες, ἀχθομένους καὶ δυσκολαίνοντας. Ἀλλὰ δρα, φίλε Πάκκιε, μὴ λανθάνωμεν ἔκυτον οὐ τὸ καθόλου τῆς μοχθηρίας τῶν ἐντυγχανόντων, ἀλλὰ τὸ πρὸς ἡμᾶς ὑπὸ φιλαυτίας τινὸς, οὐ μετονηρίας, προσβαλλόμενοι καὶ δεδειχτές. Αἱ γὰρ σφραδραὶ περὶ τὰ πράγματα πτοῖαι καὶ παρ' ἀξίᾳ ἔργεις καὶ διώξεις, ἡ πάλιν ἀποστροφὴ καὶ διαθεστὴ τὰς πρὸς ἀνθρώπους ἔγγενων ὑποψίας καὶ δυσκολίας, ὡφ' ὃν τὰ μὲν ἀποτερεῖσθαι, τοῖς δὲ περιπτίτειν δοκοῦμεν. 'Ο δὲ τοῖς πράγμασιν ἔθισθεις ἐλαφρῶς συμπεριφέρεσθαι καὶ μετρίος, εὐκολώτατος ἀνθρώποις ἐμιλεῖν γίγνεται καὶ πράστατος.

8. "Οθεν ἔκεινον αὐθὶς τὸν περὶ τῶν πραγμάτων λόγον ἀναλάβωμεν. Ως γάρ ἐν τῷ πυρέττειν πικρὰ πάντα καὶ ἀηδῆ φαίνεται γευμένοις, ἀλλ' ὅταν ἰδωμεν ἐτέρους τὰ αὐτὰ προσφερομένους καὶ μὴ δυσχεραίνοντας, οὐδέτει τὸ σιτίον οὐδὲ τὸ ποτὸν, ἀλλ' αὐτοὺς αἰτιώμεθα * καὶ τὴν νόσον· οὕτω καὶ τοῖς πράγμασι παυσόμενα μεμφόμενοι καὶ δυσχεραίνοντες, ἀν̄ ἐτέρους τὰ αὐτὰ προσδεχομένους ἀλύπως καὶ ίλαρδος δρῶμεν. Ἀγαθὸν τούτους ἐν τοῖς ἀδουλήτοις συμπτώμασι πρὸς εὐθυμίαν, καὶ τὸ μὴ παρορᾶν ὅσα προσφίλη καὶ ἀστεῖα πάρεστιν ἡμῖν, ἀλλὰ μιγνύντας ἔξαμαροῦν τὰ χείρονα τοῖς βελτίσιοι. Νῦν δὲ τὰς μὲν ὅψεις ὑπὸ τῶν ἄγαν λαμπρῶν τιτρωσκομένας ἀποστρέψοντες, ταῖς ἀνθηραῖς καὶ ποώδεσι γροιαῖς παρηγοροῦμεν· τὴν δὲ διάνοιαν ἐντείνοντες 40 εἰς τὰ λυπηρὰ καὶ προσβιαζόμεθα τοῖς τῶν ἀνιχνῶν ἐνδιατρέειν ἀναλογισμοῖς, μονονούς βίᾳ τῶν βελτιόνων ἀποσπάσαντες. Καίτοι τὸ γε πρὸς τὸν πολυπράγμονα λελεγμένον οὐκ ἀηδός, δεῦρ' ἔστι μετενεγκεῖν·

Τί τὸ τάλλοτριον, ἀνθρώπες βασκανώτατε,
κακὸν δέξιδορκεῖς, τὸ δὲ ἕδιον παραβλέπεις;

Τί τὸ σεαυτοῦ κακὸν, ὡς μακάριε, λίαν καταθλέπεις,
καὶ ποιεῖς ἐναργὲς ἀεὶ καὶ πρόσφατον, ἀγαθοῖς δὲ πυρῶσιν οὐ προσάγεις τὴν διάνοιαν; ἀλλ' ὅσπερ αἱ σικναὶ τὸ χείριστον ἐκ τῆς σαρκὸς ἐλκουσιν, οὕτω τὰ το κάκιστα τῶν ἴδιων συνάγεις ἐπὶ σαυτόν· οὐδέν τι τοῦ Χίου βελτίων γενόμενος, δις πολὺν καὶ χρηστὸν οἶνον ἐτέροις πιπράσκων, ἔκατηρ πρὸς τὸ ἀριστον ὀξίνην
εζήτει διαγεύμενος οἰκέτης δέ τις ἐρωτηθεὶς ὡφ' ἔτε-

tate et malitia perturbabis: neque instar canis, qui ubi allataverit suo se defunctum officio putat, singula persequendo; imprudens eo rem deduces, ut multa molestiam afferentia in hanc animi tui parvitatem atque imbecillitatem, tanquam locum eavum et humilem confluent contrahas, eamque alienis opples malis. Quando enim philosororum nonnulli misericordiam, qua afficimur ob aliorum calamitates, vituperant, quod debere nos opitulari aliis, non una dolere et animum demittere statuant: et quando, quod sane majus est, delicta nos nostra aut morbos animi ubi sentimus, non sinunt moestos esse et ægre ferre, sed absque dolore mederi vitio jubent: qui non sit rationi adversum hoc in nos per negligentiam admittere, ut ægri indignabundique simus præpterea, quod non omnes quibuscum nobis res est, probi sunt atque sciti? Verum hoc vide, mi Pacci, ne nosmetipso non satis attendentes, non in universum improbitatem eorum quibus utimur, sed nostram affectionem a sui amore, non malorum odio proficiscentem, prætendamus atque affectemus. Nimis enim animi ad res incitationes, et vehementiores justo appetitiones, aut contra aversationes et vituperationes, eae suspiciones et morositas adversus homines nobis ingenerant, quorum culpa vel non adeptos quod cupiebamus, vel in ea quæ nollemus incidisse nos putamus: qui vero in rebus cum facilitate animi et moderatione versari assuevit, is cum hominibus agere facillime ac mansuetissime potest.

VIII. Itaque sermonem de rebus cœptum repetamus. Febricitantibus, quidquid gustemus, amarum et insuave videtur: sed tamen ubi alios videmus eadem citra molestiam gustare, non jam cibum potumve, sed morbum et ægrotantes in causa esse dicimus. Eodem modo cultpare res et inique ferre desinemus, si videamus iisdem alios absque dolore et cum hilaritate uti. Jam id quoque multum ad animi tranquillitatem confert, si in his quæ nobis inyitis evenerunt, non negligamus in hac intueri quæ nobis grata et venusta adsunt: sed mixtione utrorumque instituta, meliorum momentis deterriora aboleamus. Sed nos, qui oculos nimio splendore offensos ad florida et viridia avertentes resicimus: iudicem cogitationem rebus dolorem afferentibus intendimus, eamque recensioni molestiarum immorari cogimus, tantum non vi abstractam a melioribus. Atqui hoc non inepce transferri potest, quod scite dictum est in curiosum:

Allena quorsum acute pavides mala,
in propriis cæcūs, hominum invidissime?

Quid enim mala tua, mi homo, nimis subtilli visu perspiciens, semper conspicua facis ac renovas? bonis autem præsentibus animum non adhibes? sed, quemadmodum eucurbitulæ deterrimum e carne humorem eliciunt, ita de rebus tuis pessima quæque adversum te colligis? nihil sane Chio illi præstans, qui multo boni vini aliis divendito, acidum sibi ad cœnam gustanto exquirebat: servus autem quidam ab alio inter-

(469, D—F. 470, A)

ρου, τὶ ποιοῦντα τὸν δεσ-
ἔφη, παρόντων, κακὸν
τὰ γρητὰ καὶ πότιμα
τὰ δυσχερῆ καὶ μογθη-
οῦ τοιοῦτος, ἀλλ' ἀγαθὸν
βελτίονα τῶν ὑποκειμέ-
νειν αὐτὸν· γωρὸν οὖν
τῶν πάνυ προσποιουμέ-
να κακτεῖν. Οὐχὶ σοὶ μὲν
10 ἀγροὶ καταλείπονται;
Τί οὖν, εἴπεν, οὐ σα-
Μανικὸν γάρ ἔστι τοῖς
ρειν δὲ τοῖς σωζομένοις
ρια ἀπὸ πολλῶν παιγ-
τὰ λοιπὰ πάντα προσ-
τὸν τρόπον ἡμᾶς περ-
καὶ τάλλα πάντα ποιε-
καὶ δυσφοροῦντας.

9. Καὶ τί, φήσαι τι-
20 ροῦ μὲν δάκαν, δὲ δὲ ὁδὸς
ἀγαθὸς ἔστιν. Ἀντίπο-
λευτῶν δὲν ἔτυγεν ἀ-
ευπλοιαν παρέλπετε το-
εἰς Ἀθήνας. Δεῖ δὲ καὶ τινὶ λόγῳ τίθεσθαι:
μεν, τὸν ἥλιον δρῶμον
ἔστιν ἀλλὰ καὶ ἡ γῆ
πλεῖν ἀδεῶς τοῖς βα-
σιωπάν, καὶ πράττετε
30 τούτοις μᾶλλον πα-
φαντασίαν λαμβάνω-
λάκις, οὐ ποθεινόν ε-
μένοις εἰρήνη, καὶ
κανήτη καὶ φίλους, ε-
γνομένων, οὐς ἀνια-
τίμιον ἔκαστον ἡμῖν
τὸ μηδέν ἔστιν. Οὐδὲ
Θησαν. Οὐδὲ δεῖ κτι-
δεῖ δεδιότας, οὐς
40 ἔχοντας δὲ, * παρ-
ἀξίων· ἀλλὰ γρῖθε-
λαύειν αὐτῶν, ἵνα
νωστι, πραστέρον φ-
μέν, οὐς ἐλεγεν· Ἄρ-
ἀνδράντας οἰονται
στὸν ἐπιπορεύμενο-
τὸν δὲ αὐτῶν βίον
Θεωρήσεις δέσπιν, ἐ-
ἀλλοτρίας δόξας κα-
το γυναικας, αὐτῶν δέ-

10. Καίτοι καὶ
μάλιστα μὲν αὐτὸν
δὲ μὴ, τοὺς ὑποδεε-
περ οἱ πολλοὶ, πρ-

is, qui ubi
t, singula
ut multa
item atque
humilem
as malis.
icordiam,
ant, quod
animum
natus est,
mus, non
ue dolore
rsum hoc
indigna-
tibuscum
hoc vide,
tes, non
mur, sed
rum odio
is. Nihil
ores justo
rationes,
nes nobis
od cupie-
putamus:
deratione
illime ac
petamus.
t insuave
tra mo-
morbum
odo cul-
s. Idem
i quoque
st in his
s in hac
ed mix-
tis dete-
plendore
s: Idem
ndimus,
ogimus,
ne non
in cu-

ρού, τί ποιοῦντα τὸν δεσπότην καταλέοιπεν; Ἀγαθῶν, ἐστι, παρόντων, κακὸν ζητοῦντα. Καὶ γὰρ οἱ πολλοὶ τὰ γορτά καὶ πότιμα τῶν ἰδίων ὑπερβαίνοντες, ἐπὶ τὰ δυσχερῆ καὶ μοχθηρὰ τρέχουσιν. "Ο δ' Ἀρίστιππος οὐ τοιοῦτος, ἀλλ' ἀγαθός, ὥσπερ ἐπὶ ζυγοῦ, πρὸς τὰ βελτίων τῶν ὑποκειμένων ἔξαναφέρειν καὶ ἀνακουφίζειν αὐτόν· χωρὸν οὖν ἀπόλεσας καλὸν, ἡρώτησεν ἔνα τὸν πάνυ προσποιουμένων συνάγθεσθαι καὶ συναγαντεῖν. Οὐγῇ τοι μὲν χωρίδιον ἔν ἔστιν, ἐμοὶ δὲ τρεῖς ἄγροι καταλέπονται; Συνομολογήσαντος δ' ἔκεινον· Τί οὖν, εἶπεν, οὐδὲ τοι μᾶλλον ἡμεῖς συνάχθουμεθα; Μανικὸν γάρ ἔστι τοῖς ἀπόλλυμένοις ἀνιᾶσθαι, μὴ χάιρειν δὲ τοῖς σιωζουμένοις, ἀλλ' ὥσπερ τὰ μικρὰ παιδάρια ἀπὸ πολλῶν παιγνίων ἀν ἔν τις ἀφέληται τι, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα προσρήψαντα κλαίει καὶ βοᾷ, τὸν αὐτὸν τρόπον ἡμᾶς περὶ ἔν διληθέντας ὑπὸ τῆς τύχης, καὶ τέλλα πάντα ποιεῖν ἀνόντας ἑαυτοῖς, δῦνορμένους καὶ δυσφοροῦντας.

9. Καὶ τί, φήσαι τις ἀν., ἔχομεν; Τί δ' οὐκ ἔχομεν; οὐδὲν δόξαν, δ' οὔκον, δὲ γάμου, τῷ δὲ φίλῳ ἀγαθός ἔστιν. Ἀντίπατρος δὲ δὲ Ταρσέν, πρὸς τὴν τελετὴν ἔν ἔτυχεν ἀγαθὸν ἀναλογῆσμένος, οὐδὲ τὴν εὐλοιπον παρέλιπε τὴν ἐν Κιλικίᾳ αὐτῷ γενομένην εἰς Ἀθήνας. Δεῖ δὲ καὶ τὰ κοινὰ μὴ παρορθῆν, ἀλλ' ἐν τοις λόγῳ τίθεσθαι, καὶ χάριειν, διτι ζῶμεν, ὑγιαίνομεν, τὸν ἥπιον δρῶμεν. οὔτε πόλεμος, οὔτε στάσις ἔστιν ἀλλὰ καὶ ἡ γῆ παρέχει γεωργεῖν, καὶ θάλασσα πλεῖν ἀδεῶς τοῖς βουλούμενοις καὶ λέγειν ἔξεστι καὶ σιοπᾶν, καὶ πράττειν καὶ σχολάζειν. Εὐθυμησομεν δὲ τούτοις μᾶλλον παροῦσιν, ἀν μὴ παρόντων αὐτῶν φυντισίαν λαμβάνομεν· ἀναπιμηκήσκοντες αὐτοὺς πολλάκις, δις ποθεινόν ἔστιν ὑγεία νοσοῦσι, καὶ πολεμουμένοις εἰρήνη, καὶ κτήσασθαι δόξαν ἐν πόλει τηλικαύτῃ καὶ φίλους, ἀγνῶτι καὶ ξένῳ καὶ τὸ στέρεσθαι γενομένων, δις ἀνιαρόν. Οὐ γάρ τότε γίνεται μέγα καὶ τίμιον ἔκαστον ἡμῖν, δταν ἀπόληται, σιωζόμενον δὲ, τὸ μηδέν ἔστιν. Οὐδενὸν γάρ ἀλίτιν τὸ μὴ εἶναι προστίθησιν. Οὐδὲ δει κτᾶσθαι μὲν δις μεγάλα, καὶ τρέμειν δὲ δεδιώτας, δις περ μεγάλων, μὴ στερηθῶμεν. οἴτοντας δὲ, * παρορθῶν καὶ καταφρονεῖν δις μηδενὸς ἀλίτων· ἀλλὰ χρῆσθαι μᾶλιστα ἐπὶ τῇ χαλεπεῖν καὶ ἀπολαύσιν αὐτῶν, ἵνα καὶ τὰς ἀποθολάς, ἄν συντυγχάνωσι, προχότερον φέρωμεν. Οἱ δὲ πολλοὶ ποιήματα μὲν, δις ἔλεγεν Ἀρκεσίλαος, ἀλλότρια καὶ γραφές καὶ ἀνδριώντας οἰονται δεῖν ἀκριθῶς καὶ κατὰ μέρος ἔκαστον ἐπιπορεύμενον τῇ διανοίᾳ καὶ τῇ δύνῃ θεωρεῖν, τὸ δὲ αὐτῶν βίον ἔχοντα πολλὰς οὐν ἀτερπεῖς ἀναθεωρήσεις ἔωσιν, ἔξω βλέποντες δὲ καὶ θαυμάζοντες ἀλλοτρίας δόξας καὶ τύχας, ὥσπερ μοιχοὶ τὰς ἔτερων ταγματας, αὐτῶν δὲ καὶ τῶν ἰδίων καταφρονοῦντες.

10. Καίτοι καὶ τοῦτο μέγα πρὸς εὐθυμίαν ἔστι, τὸ μᾶλιστα μὲν αὐτὸν ἐπισκοπεῖν καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν, εἰ δὲ μὴ, τοὺς ὑποδεεστέρους ἀποθεωρεῖν, καὶ μὴ, καθάπερ οἱ πολλοί, πρὸς τοὺς ὑπερέχοντας ἀντιπαρεξάγου-

rogatus, quidnam rei agentem herum reliquisset, respon-
dit: Bonis praesentibus mala quaerentem. Plerique enim
bonis et conducedibus rebus præteritis, ad difficilia et
gravia toleratu currunt. Ex horum numero non fuit Ari-
stippus, gnarus quasi in trutina meliorum rerum mo-
mentis adversus incommoda sese sublevare atque ef-
fere: itaque prædio amissō quadam egregio, ex aliquo
eorum qui majorem in modum se casum ejus dolere et
inique ferre simulabant, quæsivit: Nonne tu unicum pos-
sides agellum, mili tres fundi sunt reliqui? Assenso:
Cur itaque non tuam potius vicem doleam, inquit? Est
enim insanī, ob amissa dolore affici, non gaudere re-
lictis, ac sicut pueruli, si quis ludicrarum rerum unam
ipsis auferat, reliquis etiam omnibus projectis plorant
ac vociferantur, ita una aliqua in re fortuna nobis ob-
turbante, inique ferendo et lamentando cætera omnia
nobis reddere inutilia.

IX. Diceres, quid habemus? Imo autem, quid non
habemus? huic gloria, illi familia, alii conjugium, alii
bonus amicus contigit. Antipater Tarsensis, cum jam
moriturus bona quæ ipsi contigissent recenseret, ne
prosperam quidem navigationem præterit, qua e Cilicia
Athenas usus fuerat. Communia quoque negligenda
non sunt, sed eorum habenda ratio est, et gaudendum
quod vivimus, valemus, solem videmus, bellum nullum,
nulla est seditio, terra cultui, mare navigationi libere
prostat, licet nobis loqui, tacere, res agere, otio frui.
Haec præsentia majorem nobis animi parabunt tran-
quillitatem, si absentium imagines nobis singamus,
sæpius nobiscum memoria repetentes, quam desidera-
bilis sit ægrotanti sanitas, in bello constitutis pax, glo-
ria in tanta urbe et amicorum copia peregrino et
ignoto: et quam sit molestum privari partis iis. Sic
fiet, ut non tum demum magna ac præclara singula
ista deputemus, quando amittimus: ante autem, et
dum potimur, pro nihilo ducamus. Non enim pretium
rebus istis interitus addit. Neque eas debemus tan-
quam magnas comparare, semperque trepidare et me-
tuere ne tantis rebus spoliemur; dum vero possidemus,
tanquam nullius pretii res contemnere et negligere:
sed ita maxime frui, ut voluptatem ex iis gaudiumque
capiamus; ut etiam amissionem eorum, siuebi accidat,
æquiore animo feramus. Sed plerique poemata, ut
aiebat Arcesilaus, aliena, et picturas, et statuas pu-
tant sibi exacte singulis partibus animo oculisque per-
lustratis contemplanda: vitam autem suam multa ha-
bentem consideratu non injucunda prætereunt, foras
semper prospicentes, aliorumque famam et fortunam
admirantes: sicut adulteri alienas spectant mulieres,
suis ipsorum despiciunt.

X. Cæterum id quoque ad animi tranquillitatem
magnopere conducit, maxime quidem se et suas res
intueri: sin minus, inferiores certe intueri, nec cum
præstantioribus se comparare: quo vitio vulgo tabora-

σιν. Οἶον εὐθὺς, οἱ δεδεμένοι εὐδαιμονίζουσι τὸν λελυμένους, ἔκεινοι δὲ τὸν ἐλευθέρους· οἱ δὲ ἐλεύθεροι τὸν πολίτας· οὗτοι δὲ πάλιν αὐτὸν πλουσίους· οἱ δὲ πλουσίοι τὸν σατράπας· οἱ δὲ σατράπαι τὸν βασιλεῖς· οἱ δὲ βασιλεῖς τὸν θεόν, μονονούχη βροντὴν καὶ στράπτειν ἐθέλοντες. Εἴτα οὕτως ἀεὶ τῶν ὑπὲρ ἑαυτὸν ἐνδεεῖς ὄντες, οὐδέποτε τοῖς καθ' ἑαυτὸν χάριν ἔχουσιν.

Οὐ μοι τὰ Γύγεω τοῦ πολυχρύσου μέλει·

τοῦ καὶ,

Οὐδὲ εἰλέ πω με ζῆλος, οὐδὲ ἀγαίομαι
Θεῶν ἔργα, μεγάλης δὲ οὐκ ἔρω τυραννίδος·
ἀπόπροθεν γάρ ἔστιν δριταλμῶν ἐμῶν.

Θάσιος γάρ ἐκεῖνος ἦν; ἄλλος δὲ τις Χῖος, ἄλλος δὲ Γαλάτης ἢ Βιθυνὸς, οὐκ ἀγαπῶν, εἴ τινος μερίδος ἢ δόξαν ἢ δύναμιν ἐν τοῖς ἑαυτοῦ πολίταις εἰληγεν, ἄλλα κλαίων, δτι μὴ φορεῖ πατρικίους ἐλάν δὲ καὶ φορῇ, δτι μηδέπω στρατηγεῖ Ρωμαίους ἐλάν καὶ στρατηγή, δτι μὴ ὑπατεύει καὶ ὑπατεύων, δτι μὴ πρότος, ἄλλα 20 θερός ἀνηγορεύθη. Τοῦτο δὲ ἔστι τί ἄλλο, ἢ συλλέγοντα προφάσεις ἀχαριστίας ἐπὶ τὴν τύχην, αὐτὸν ὑφ' αὐτοῦ κολάζεσθαι καὶ διδόναι δίκην; Ἀλλ' δὲ γε νοῦν ἔχων σωτήρια φρονοῦντα τοῦ ἡλίου μυριάδας ἀνθρώπων ἀπέιρους ἐφορῶντος,

Ἐμρεδοῦς δοῖς καρπὸν αἰνύμεθα γθονὸς,

οὐκ εἴ τινων ἥττον ἔνδοξός ἔστι καὶ πλούσιος, δύορόμενος εἴ τινων ἔνδοξός ἔστι μυρίων μυριάκις ἐν τοσούτοις εὐσχημονέστερον ζῆται καὶ βέλτιον, δυνιῶν τὸν ἑαυτῷ διάκρονα καὶ τὸν βίον, ἐν δοῦ πρόσει-30 σιν. Ἐν Ολυμπίᾳ μὲν γάρ οὐκ ἔστι νικῆσθαι ἐκλεγόμενον ἀντιπάλους· ἐν δὲ τῷ βίῳ τὰ πράγματα διδωστι περιόντα πολλῶν μέγα φρονεῖν, καὶ ζηλωτὸν μᾶλλον εἶναι ἢ ζηλοῦν ἔτερους· ἀν γε δὴ μὴ τοῦ Βριάρεω μηδὲ τοῦ Ἡρακλέους ποιήσης σεωτὸν ἀνταγωνιστήν. Ὅταν οὖν πάνυ θαυμάστης ὁς κρέπτον τὸν ἐν τῷ φορείῳ κομιζόμενον, διποκύψας θέασται καὶ τὸν βαστάζοντας καὶ δταν διαβάλνοντα τὴν σχέδιαν μακαρίστης τὸν Ξέρξην ἐκεῖνον, ὃς δὲ Ἑλλησπόντιος, ἵδε καὶ τὸν διπό μάστιξι διορύττοντας τὸν Ἀθω, καὶ τὸν περικο-40 πτομένους ὅτα καὶ ῥίνας ἐπὶ τῷ διαλυθῆναι τὴν γέφυραν ὑπὸ τοῦ κλιδώνος, ἀμά καὶ τὴν ἐκείνων ἀποθεωρῶν διάνοιαν, δτι τὸν σὸν βίον καὶ τὰ σὰ πράγματα μακαρίζουσιν. Ὁ Σωκράτης ἀκούσας τινὸς τῶν φίλων λέγοντος, ὃς πολυτελῆς ἡ πόλις Μνᾶς δὲ Χῖος οἶνος· ἡ πορφύρα, τριῶν μνῶν τοῦ μέλιτος ἡ κοτύλη, πέντε δραχμῶν· λαβὼν αὐτὸν προσήγαγε τοῖς ἀλφίτοις, Ὅθεολοῦ τὸ ἡμίεκτον, εὐτελῆς πόλις· εἴτα ταῖς ἑλαίαις, Δυοῖν χαλκοῖν ἡ χοῖνιξ, [εὐτελῆς ἡ πόλις] εἴτα ταῖς ἔξωμοις, Δέκα δραχμῶν, εὐτελῆς ἡ πόλις. Οὐκοῦν καὶ δοῦ ἡμεῖς, δταν ἀκούσωμεν ἔτέρου λέγοντος, ὃς μικρὰ τὰ καθ' ἡμᾶς * πράγματα καὶ λυπρὰ δεινός, μὴ ὑπατεύοντων, μηδὲ ἐπιτροπευόντων, ἔξεστιν εἰπεῖν· Λαμ-

tur. Nam, verbi gratia, qui vincit sunt, solutorum laudant fortunam, soluti liberorum, liberi civium, cives divitum, divites satraparum, satrapæ regum, reges deorum, tantum non tonare et fulgurare cupientes. Atque ita semper se egere sentiunt iis quae sunt supra ipsos, gratiam non habentes de propriis.

Non res mihi sunt cordi Cygæ divitis;

et,

Neque cepit aemulatio me, superum neque magna obstupesco facta, nec tyrannidem magnam appeto, procul ab oculis sita est meis.

At vero Thasius, ais, hic fuit! Atqui est alius, Chius, Galata, vel Bithynus, non contentus se aliquo inter suos cives loco, in honore et cum potentia esse, plorat se non gestare vestem patriciam: et si ferat, quod non sit prætor Romanorum: et hoc adeptus, quod non consul: et consul, quod non prior, sed posterior fuerit renunciatus. Hoc autem quid est aliud, quam occasiones ingratu animo fortunam accusandi conquirentem, a se ipso sumere supplicium? At qui sana mente præditus salubriter sapit, is sole infinita millia hominum intuente,

Amplæ quicunque fruuntur terræ frugibus,

non si quem de his gloria sibi et opibus præstare videt, ideo deplorans sortem suam abjecto animo sedet, sed in publicum procedit, fortunam suam et vitam prædicanus, quæ sibi in tanta multitudine aliis beatior obtigit. In Olympiaco quidem certamine non ita permittere vincere, ut ipse tibi quicum certes deligas. At in vita licet, ac res humanae concedunt ut cum multis præstes felicitate, magno sis animo aliisque potius amulandus, quam aliorum admirator: siquidem te non cum Briareo aut Hercule componas. Ergo ubi magna te ceperit admiratio ejus qui lectica gestatur, oculis paululum demissis etiam bajulos contemplare: et cum Xerxes illum rati mare transeuntem cum Hellespontio illo beatum prædicabis, inspice etiam eos qui flagellis urgentibus Atho montem perforant, et quibus ob ruptum fluctibus pontem aures naresque amputantur, simulque eorum sensum considera, quod vitam et res tuas ii felices existimant. Socrates quendam amicorum audiens dicens: *Quam caro in hac urbe pretio vivitur! Mina venditū vinum Chium, purpura tribus, mellis hemina quinque denarii: adduxit ad farinas: Hic, dicens, semisextarius venditū obolo; exiguo pretio in urbe vivitur: tum ad olivas: Duobus aereis chænix; deinde ad exomides: Hac decem drachmis venditū vestis; exiguo in hac urbe vivitur pretio.* Ita et nos, cum audiemus aliquem pronunciantem tenues res nostras esse et afflictas, qui consules aut procuratores non simus; esse

πρὸ τὰ καθ' ἡμᾶς ποὺ προσαιτοῦμεν, μεν.

II. Οὐ μὴν ἀλλα αὐτὸν δὲ ἀδελτη δύστηλον ἡ φύσις τοσοῦτον τοῖς ἱδίοις θοῖς· μὴ μόνον δριζηλουμένων ἐπὸν το λύφας καὶ διαστει τὴν δόξαν αὐτῶν: κατόλιει πολλὰ δὲ αὐτοῖς. Ὁ γαῦν Ι δρείας, μέγα δὲ σ ζένους ἐπελθοῦσ τὴν τράπεζαν τὸ τι, ἔφη, ἡμῶν πράττει.

Οὗτος μακάριος ἔταν δὲ ἀνόητος γυνὴ κρατεῖ π Ἀπὸ πλειόνων Τοιαῦτα πολλὰ πρόσεστιν ἀδηλο φος.

Ω μάκαρ Ἄττειούθεν οὗτος δ στρατείας περικ τὴν κενὴν δόξαν ου Ζεὺς με μέγι

Καὶ,

Ζηλῶσε, γέ Ζηλῶ δὲ ἀνδρεία βίον ἔξεπέρα "Εξεστιν οὖν κ τοῦ πρὸς τὴν ζειν τὰ τῶν πλ ταβάλοντος.

12. Οὐχ Καὶ συμμετρίας Κρ δρμάτις, ὕστερ ἐλπίσιν, εἴτε τύχην, ἀλλὰ τοξεύειν τῷ δι κυνηγετεῖν, δὲ ναις ἐλάφους: τιοῦται μογή ἀδυνάτοις ἐπὶ φιλοπρότονος ον πάντων ἐπιδρ μόνον ὅμοι κ ἥδειν εἶναι κ

— F. 471, A.)
sunt, solutorum
liberi civium,
satrapae regum,
fulgurare cu-
nunt iis quae sunt
propriis.

que
m
est meis.
st alius, Chius,
se aliquo inter-
ntia esse, plorat
ferat, quod non
quod non con-
terior fuerit re-
tuum occasiones
inquietentem, a
mente præditus
a hominum in-

us,
præstare videt,
io sedet, sed in
tam prædicans,
tior obtigit, In
permittere vin-
gas. At in vita
multis præstes
us æmulandus,
on cum Briareo
te ceperit ad-
panulum de-
cum Xerxem
pontio illo bea-
gellis urgenti-
ruptum flucti-
mulque eorum
tuas si felices
n audiens di-
ur! Mina ven-
nelli hemina
e, dicens, se-
in urbe vivi-
x; deinde ad
estis; exiguo
um audiemus
esse et affili-
simus; esse

πρὸς τὰ καὶ οὐδὲν πράγματα, καὶ ζηλωτὸς ημῶν διός· οὐ προσαιτοῦμεν, οὐχ ἀχθοφοροῦμεν, οὐ κολακεύομεν.

II. Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπει πρὸς ἑτέρους μᾶλλον ἢ πρὸς αὐτοὺς ὅπ' ἀβελτηρίας εἰθίσμεθα ζῆν, καὶ πολὺ τὸ δύσηγλον ἡ φύσις ἔχουσα καὶ τὸ βάσκανον, οὐ χαίρετοστον τοῖς ιδίοις, ὅσον ἀνιστᾶται τοῖς ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς μὴ μόνον ὅρα τὰ λαμπρὰ καὶ τὰ περιβόητα τῶν ζηλουμένων ἐπὸ σαῦ καὶ θαυμαζομένων, ἀλλ' ἀνακαλύψας καὶ διαστελλας, ὥσπερ ἀνθήρων παραπέτασμα, τὴν δέξαν αὐτῶν καὶ τὴν ἐπιφάνειαν, ἐντὸς γενοῦ, καὶ κατόρθω πολλὰ δυσχερῆ, καὶ πολλὰς ἀγδίας ἐνούσας αὐτοῖς. Ο γοῦν Πίτταχος ἔκεινος, οὖν μέγα μὲν ἀνδρείας, μέγα δὲ σφρίκας καὶ δικαιοσύνης κλέος, εἰστί ξένους ἐπελθόσσα δὲ ἡ γυνὴ μετ' ὅργης ἀνέτρεψε τὴν τράπεζαν τῶν δὲ ξένων διατραπέντων. Ἐκάστῳ τι, ἔφη, ημῶν κακόν ἔστιν· φὶ δὲ τοῦδον, ἄριστα πράττει.

Οὗτος μακάριος ἐν ἀγορᾷ νομίζεται,
θεαν δὲ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, τρισάλιος·
γυνὴ κρατεῖ πάντων, ἐπιτάττει, μάχεται·
Ἄπο πλειόνων δόδυνάτ', ἐγὼ δὲ ἀπ' οὐδενός.

Τοιαῦτα πολλὰ καὶ πλούτῳ καὶ δόξῃ καὶ βασιλείᾳ πρόσεστιν ἀδηλα τοῖς πολλοῖς ἐπιπροσθεῖ γάρ δ τοῦ-
ρος.

Ω μάκαρ Ἀτρεΐδη, μοιρηγενὲς, διλιόδαιμον·
ξώσθεν οὖτος δ μακαριστὸς, ὅπλων καὶ ἵππων καὶ
στρατείας περικεχυμένης· αἱ δὲ τῶν παθῶν φωναὶ πρὸς
τὴν κενήν δέξαν ἐνδοθεν ἀντιμαρτυροῦσι·

Ζεὺς με μέγα Κρονίδης ἀτῇ ἐνέδησε βικρείη.

Καὶ,

Ζηλῶ σε, γέρον,
Ζηλῶ δὲ ἀνδρῶν δὲ ἀκίνθυνον
βίον ἔξεπέρασ' ἀγνώς, ἀκλεῖς.

Ἐξεστιν οὖν καὶ τούτοις τοῖς ἐπιλογισμοῖς ἀπαρύτειν τοὺς πρὸς τὴν τύχην μεμψιμούρους, καὶ διὰ τὸ θυμάζειν τὰ τῶν πλησίον, ἐκταπεινοῦντος τὰ οἰκεῖα καὶ καταδόλοντος.

12. Οὐχ ἡκιστα τοίνυν εὐθυμίαν κολούει τὸ μὴ ουμμέτροις χρῆσθαι πρὸς τὴν ὑποκειμένην δύναμιν ὅρωται, ὥσπερ ἴστοις, ἀλλὰ μειζόνων ἐφιεμένους ταῖς ἀπίστειν, εἴτ' ἀποτυγχάνοντας, αἰτιάσθαι δαίμονα καὶ τύχην, ἀλλὰ μὴ τὴν αὐτῶν ἀβελτηρίαν. Οὐδὲ γάρ δ τοξεύειν τῷ ἀρότρῳ βουλόμενος, καὶ τῷ βοὶ τὸν λαγῶ κυνηγεῖν, δυστυχῆς ἔστιν οὐδὲ τῷ γρίφοις καὶ σαγρήναις ἐλάφους μὴ λαμβάνοντι, μηδὲ εἰς δαίμοναν ἐναντιοῦται ποχθηρός, ἀλλ' ἀβελτηρία καὶ μωρία τοῖς ἀδυνάτοις ἐπιχειροῦσσα. Αἴτιον δὲ ἡ φιλαυτία μάλιστα, φύλοπρώτους ποιοῦσα καὶ φύλονείκους ἐν πᾶσι, καὶ πάντων ἐπιδραττομένους ἀπλήστως. Οὐ γάρ πλούσιοι μόνον διοῦ καὶ λόγιοι καὶ ἰσχυροί καὶ συμποτικοί καὶ ηδεῖς εἶναι καὶ φίλοι βασιλέων καὶ πολεων ἄρχοντες

nos in lauta atque splendida re dicemus, ut qui neque mendicemus, neque oneribus bajulandis aut adulando vivamus.

XI. Enimvero quando ea est nostra stultitia ut magis aliorum quam nostri respectu vivere assuecamus, ingeniumque ita est obtrectatione et invidentia corruptum, ut non tam gaudeamus nostris bonis, quam ob aliorum bona doleamus: eorum quos æmularis atque admiraris, non tantum vide splendida illa et nobilia bona, sed aperiens ea, et gloriæ ac speciei tanquam florido aliquo conopeo reducto, intus penetra, cernes multa molesta et minime jucunda iis inesse. Pittacus ille, cui magnam fortitudo, sapientia, et justitia paraverunt gloriam, cum hospites convivio excepsisset, uxorque irata supervenisset, et mensam subvertisset, hospitibus perturbatis: *Unicuique, inquit, nostrum est malum aliud: felicissimus hic, cui hoc meum.*

Hic in foro beatus esse creditur,
cum foribus apertis sit suis miserrimus:
imperat mulier, jubet omnia, semper litigat.
Multā afferunt illi dolorem, nil mihi.

Talia multa opibus, gloriæ, regno inhærent, ignota vulgo: officit enim luminibus fastus.

O felix, fatusque Atrida beantibus ore:

extrinsecus illa beatitatis laudatio ducta, ob circumfusam armorum, equorum, militum copiam: at intus voces perturbationum animi yanæ huic gloriæ reclamant:

Juppiter implicant noxæ me prorsus acerbæ.

Item hæc:

Suspicio te, o senex,
et quicunque virorum
sine pericolo vitam exigit
inglorius, ignotusque.

Ergo id genus ratiocinationes valent ad carpendum exhaustendumque hunc animi morbum, quo de fortuna nostra queruli, ob vicinorum admirationem res nostras extenuamus ac deprimitus.

XII. Id quoque non leviter tranquillitatē mentis obest, quod non mediocribus et ad facultates nostras accommodatis appetitionibus, tanquam velis, utimur: sed spe majorum rerum concepta, postmodo frustrante conatu genium fortunamque incusamus, non nostram, quod erat rectius, stultitiam. Etenim non is infortunatus est, qui jaculari aratro, aut bove leporem venari voluit: neque ei qui frustra verriculo aut funda captavit cervum, ullus malus adversatur genius: sed stultitia et amentia eum ad tentanda impossibilia adigentes. In culpa est sui amor, studium ingenerans primas sibi in omnibus rebus contentiose arrogandi, et inexsaturabili cupiditate omnia aggrediundi: non enim divites modo simul, et docti, et robusti, et ad compotandum idonei, et comes esse atque amici regum et urbium

ἀξιοῦσιν· ἀλλ' εἰ μὴ καὶ κύνας ἔξουσι πρωτεύοντας ἀρετῇ, καὶ ἵππους καὶ δρυγας καὶ ἀλεκτρυόνας, ἀλυμοῦσι. Διονύσιος δὲ πρεσβύτερος οὐκ ἡγάπα μέγιστος ὅν τῶν τότε τυράννων, ἀλλ' ὅτι Φιλοξένου τοῦ ποιητοῦ μὴ βέλτιον ἦδε, μηδὲ περιῆν ἐν τῷ δισλέγεσθαι Πλάτωνος, δρυγείεις καὶ παροξυσθείεις, τὸν μὲν εἰς τὰς λατομίας ἀνέβαλε, τὸν δὲ ἀπέδοτο πέμψας εἰς Αἴγιναν. Οὐ τοιοῦτος Ἀλέξανδρος· ἀλλ' ἐπει Κρίστων δι σταδιοδρόμος ἀμιλλώμενος αὐτῷ περὶ τάγους, ἔδοξεν ἔκδινον παρεῖναι, σφόδρα διηγανάκτησεν. Εὖ δὲ καὶ δι ποιητικὸς Ἀχιλλεὺς ὑπειπὼν,

Τοῖος ἐὸν οἶος οὐ τις Ἀχαιῶν γαλοχιτώνων,
ἐπήνεγκεν·

Ἐν πολέμῳ ἀγορῆ δέ τ' ἀμείνονές εἰσι καὶ ἄλλοι. Μεγάβουζον δὲ τὸν Πέρσην εἰς τὸ ζωγραφεῖον ἀναβάντα τοῦ Ἀπελλοῦ, *καὶ λαλεῖν ἐπιχειρήσαντα περὶ τῆς τέγνης ἐπεστόμισεν δὲ Ἀπελλῆς, εἰπόντος, "Εώς μὲν ἡσυχίαν ἡγεῖ, ἐδόκεις τις εἶναι διὸ τὰ χρυσία καὶ τὴν πορφύραν, νῦν δὲ καὶ ταῦτα τὰ τρέβοντα τὴν ὥχραν παιδάρια καὶ ταγελῆς σου φλυαροῦντος. Ἀλλ' ἔνιοι τοὺς μὲν Στωκοὺς οἴσονται παῖζειν, ὅταν ἀκούσωσι τὸν σοφὸν παρ' αὐτοῖς μὴ μόνον φρόνιμον καὶ δίκαιον καὶ ἀνδρεῖον, ἀλλὰ καὶ ἥρτορα καὶ στρατηγὸν καὶ ποιητὴν καὶ πλούσιον καὶ βασιλέα προσαγορεύμενον, αὗτοὺς δὲ πάντων ἀξιοῦσι τούτων· καὶ τυγχάνωσιν, ἀνιῶνται. Κατοι καὶ τῶν θεῶν ἀλλοις ἀλλην ἔχουν δύνασιν, δὲ μὲν ἐνυάλιος, δὲ μαντῆς, δὲ κερδῶς ἐπονομάζεται· καὶ τὴν Ἀφροδίτην δὲ Ζεὺς, οὓς οὐ μετὸν αὐτῇ πολεμικῶν ἔργων, ἐπὶ γάμους ἀποστέλλει καὶ θαλάσσης μους.

13. Τινὰ γάρ οὐδὲ συνυπάρχειν, ἀλλὰ μᾶλλον ὑπεναντιοῦσι πέφυκεν ἀλλήλοις τῶν σπουδαζομένων· οἷον, ἀσκησὶ λόγων, καὶ μαθημάτων ἀνάληψις, ἀπραγμοσύνης δεῖται καὶ σχολῆς· δυνάμεις δὲ πολιτείας, καὶ φιλίας βασιλέων, οὐκ ἀνευ πραγμάτων οὐδὲ ἀσχολιῶν περιγίγονται. Καὶ μὴν οἶνός τε καὶ σαρκῶν ἐμφόρησις σῶμα μὲν ἰσχυρὸν ποιοῦσι καὶ φωμάλεον, ψυχὴν δὲ ἀσθενῆ· καὶ χρημάτων ἐπιμέλεια μὲν καὶ τῆρησις συνεχῆς αὔξει πλούτον, ἐπεροψία δὲ καὶ περιφρόνησις, μέγα πρὸς φιλοσοφίαν ἐφόδιον. Οὐδὲν οὐ πάντα πάντων ἔστιν, ἀλλὰ δεῖ τῷ Ηὐθυκῷ γράμματι πειθόμενον, αὗτὸν καταμαθεῖν· εἴτα γρῆσθαι πρὸς ἓν, δέρψυκε, καὶ μὴ πρὸς ἄλλον ἄλλοτε βίου ζῆλον ἐλκεῖν καὶ παραβιάζεσθαι τὴν φύσιν.

Ἐν δρμασιν ἵππος, ἐν δὲ ἀρότρῳ βοῦς,
παρὰ ναῦν δὲ ὑπει τάχιστα δελφῖς,
κάπρῳ δὲ βουλεύοντα φόνον
κύνα χρὴ τλάθυμον ἔξευρεν.

Οὐ δὲ ἀσχόλων καὶ λυπούμενος, θτι μὴ καὶ λέων
δεστίν

δρεστίροφος ἀλκὴ πεποιθὼς,
αυα καὶ κυνίδιον Μελιταῖον ἐν κόλπῳ γήρας γυναικὸς

principes volunt: sed male secum agi putant, nisi canes etiam, et equos, et coturnices, et gallos aliis habent præstantiores. Dionysius major non contentus omnium ea tempestate tyrannorum quod esset maximus, irritato atque exasperato animo quod Philoxenum poetam canendo, Platonem disserendo non superaret, alterum in lapicidinas conjectit, alterum in Eginam vendidit. Non hoc modo egit Alexander: qui cum Criso stadii cursor cum ipso de velocitate certans dedita opera visus fuisse succumbere, vehementer est indignatus. Probe etiam Homericus Achilles, cum dixisset:

Non me inter Danaos cum sit præstantior alter,
subjicit :

Pugnando; mea namque alii facundia cedat.

Megabyzo Persæ cum in officinam Apellis pictoris descendisset, et nescio quid de arte dicere coepisset, silentium imposuit Apelles his verbis: Quandiu tacebas, existimabare aliquid esse ob auri et purpure ornamenta: at nunc te nugantem etiam pueruli isti ochram terentes derident. Sed nonnulli Stoicos ludere putant, quando ab iis audiunt sapientem non modo prudentem, justum, fortē, sed rhetorem quoque, imperatorem, poetam, divitem, regēmque cognominari; cum interim hos sibi titulos ipsi arrogant omnes, et, nisi obtinent, indignantur. Atqui Deorum alius alia virtute preeditus, hic bellicosus, ille fatidicus, rursum alius lucri præses nominatur: et Venerem Jupiter, quod ad eam res bellicas nihil pertinerent, ad nuptias et cubilia ablegat.

XIII. Et vero sunt quae simul locum habere non possint, sed invicem pugnant studia: puta, otio opus habet dicendi exercitatio, et mathematum tractatio, atque aliarum vacatione occupationum; facultas civilis, et amicitiae regum, non sine negotiis et occupationibus parari possunt: tum vini et carnium usus largior, corpus validum ac robustum facit, animum imbecillum: assidua rei faciundæ cura et conservatio divitias auget, contemptus opum ad philosophiam est per quam utile viaticum. Hinc quidem constat non omnia esse omnium: sed oportere Pythicae obtemperantem inscriptioni, Se ipsum nosse: deinde uti suo ingenio ad ea ad quae natura factum est: neque id ad alius vitæ studium trahendo, huic vim facere.

Equus est ad currum idoneus,
ad aratra bos: propter ratem
delphin celerrime incitatur.
Apro si quis necem struit,
canem inventiat laboriosum.

Qui autem indigne fert, quod non simul est

robore confidens leo, montibus innutritus,

et catellus Meliteus in sinu viduae mulieris educatus,

(472, E, F. 473, A)
τιθνούμενον, ἀπόπλη τίων, δ βουλόμενος δη
ἡ Δημόκριτος εἶναι πόντων ἀληθείας, δημαὶ^τ Εὐφρότων, ἡ Ἰων ἐπί Μήδιος: ἀγανακτῶν δ
ζεται διὰ πλοῦτον, ἡ Ἐπαρινώδας. Οὐδὲ παλαιστῶν φέρονται
τοι αὐτῶν ἀγάλλονται ταύτων κόσμει· Kal-

*Ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοὶ τῆς ἀρετῆς τὸν πίκρηματα δὲ ἀν-

Καὶ Στράτων δ φυσέγει Μενέδημος ματιπλεόνες εἰσιν οἱ βουλομένων; Ἀριστοφων, Οὐκ Ἀλέξανδρος νεῖν, διτε κρατεῖ ποιεῖς οὐ πάραχει περὶ θάλασσας σεμνύνοντας. Νῦν δὲ τὴν ἀμπελοτὴν ἐλαίωνα βότρυς τῶν πλουσίων δηματραπούμενων καὶ κολακεύοντων καὶ τῶν φειδομένων κατερήματα, συκοφαντοῦ καὶ καταφρονοῦμενται.

Πρὸς δὲ τούτῳ, *σκουσταν δημάδες. Ωρων παρεσκεύασε σαρκοφαγεῖν, ἡ σπούδων τοῖς ἀνθρώποις ἔδωκε,

Μηλοθέτη τὸν πόντον τέρψει μένους καὶ διαπονούντων Ησίοδον ἐλέγει.

Καὶ κερματεῖς
Οὐ γάρ μόνον τοις ζηλοτυποῦντες, διστίους ἔνδοξοι, καὶ κωμῳδοὺς εὐημέρους καὶ θεράποντας, ἐπιπτέλαι κατετελεῖται τρίων λυποῦσιν αἰτίας.

14. "Οτι δὲ ἐν τῆς δυσθυμίας ἔχοντας κακῶν πίθους οὐδὲν τὴν γήραν κειμένην

172, A—D.)
putant, nisi ca-
gallos altis ha-
non contentus
id esset maxi-
mum Philoxenum
non superaret,
im in Eginam
qui cum Criso
certans dedita
enter est indi-
, cum dixisset:

r alter,

edat.

His pictoris de-
trepisset, silen-
tiandiu tacebas,
ut ornamento:
ehram terentes
utant, quando
udentem, ju-
mparatem,
; cum interim
nisi obtinent,
ute præditus,
s luci præses
I eam res bel-
illa ablegat.
bere non pos-
ta, otio opus
um tractatio:
culta civilis,
occupationibus
largior, cor-
imbecillum :
vitias auget,
erquam utile
esse omnium:
criptoni, Se
d que natura
m trahiendo,

s educatus,

πιληγόμενον, ἀπόπληκτός ἐστι. Τούτου δὲ οὐδὲν βελ-
τίον, διδουλόμενος ἔμα μὲν Ἐμπεδοκλῆς, ή Πλάτων,
ή Δημόκριτος εἶναι περὶ κόσμου γράψων καὶ τῆς τῶν
ὄντων ἀληθείας, ἔμα δὲ πλουσίᾳ γράπτων συγκαθεύδειν, διὸς
Εὔφρον, ή Ἰὼν ἐπὶ κῶμον Ἀλεξάνδρῳ συμπίνειν, διὸς
Μίδων· ἀγανακτῶν δὲ καὶ λυπούμενος, εἰ μὴ θαυμά-
ζεται διὰ πλοῦτον, διὸς Ἰσμηνίας, καὶ δὲ δρεπῆν, διὸς
Ἐπεινόνδας. Οὐδὲ γάρ οἱ δρομεῖς, διτὶ μὴ τοὺς τῶν
παλαιστῶν φέρονται στεφάνους, ἀλυμοῖσιν, ἀλλὰ τοῖς
εὐτῶν ἀγάλλονται καὶ χαίρουσι. «Σπάρταν ἔλαχε,
τάχταν κοσμει. Καὶ γάρ δὲ Σάλων.

Ἄλλ' ἡμεῖς αὐτοῖς οὐδὲν πάρειψόμεθα
τῆς ἀρετῆς τὸν πλοῦτον ἐπεὶ τὸ μὲν ἔμπειδόν ἐστι,
χρήματα δὲ ἀνθρώπων ἀλλοτε ἀλλος ἔχει.

Καὶ Σπάρτων δ φυσικές, ἀκούσας, διτὶ πολλαπλασίους
ἔχει Μενέδημος μαθητὰς, Τί οὖν, ἔφη, θαυμαστὸν, εἰ
πλειόνες εἰστιν οἱ λούσειαι θέλοντες τῶν ἀλεφεσθαι
βούλουμενον; Ἀριστοτέλης δὲ πρὸς Ἀντίπατρον γρά-
ψαν, Οὐκοῦ Ἀλεξάνδρῳ μόνον, ἔφη, προσήκει μέγα φρό-
νειν, διτὶ κρατεῖ πολλῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' οὐχ ἡττον
δές ὑπάρχει περὶ θεῶν & δεῖ δοξάζειν. Τοὺς γάρ οὕτω
τὴ οἰκεία σεμνύνοντας οὐκ ἐνοχλήσει τὰ τῶν πλησίον.
Νῦν δὲ τὴν ἀμπελὸν σῦκα φέρουν οὐκ ἀξιοῦμεν, οὐδὲ
τὴν θαλασσήν βότρυς· αὐτοὶ δὲ ἔσαυτοις, ἔλιν μὴ καὶ τὰ
τῶν πλουσίων ἔμα καὶ τὰ τῶν λογίων, καὶ τὰ τῶν
στρατευμένων καὶ τὰ τῶν φιλοσοφούντων, καὶ τὰ τῶν
κόλακευόντων καὶ τὰ τῶν παρθησιαζούμενων, καὶ τὰ
τῶν φειδομένων καὶ τὰ τῶν δαπανώντων ἔχουμεν προ-
τερήματα, συκοφαντοῦμεν καὶ ἀχαριστοῦμεν ἔσαυτοῖς,
καὶ καταφρονοῦμεν διὸς ἐνδεέων καὶ ἀτελῶν βιούντων.
Πρὸς δὲ τούτῳ, * καὶ τὴν φύσιν δρῶμεν ὑπομιμή-
σκουσαν ήμεῖς. Ως γάρ τῶν θηρίων ἐτέροις ἀρ' ἐτέ-
ρον παρεσκεύαστε τὴν τροφὴν εἶναι, καὶ οὐ πάντα
σπαρισγεῖν, η σπερμολογεῖν, η ῥιζωρυγεῖν ἐποίησεν,
οὐτα τοῖς ἀνθρώποις ποικίλας πρὸς τὸν βίον ἀφορμὰς
ἔσοιε,

Μηδούστη τ' ἀρότη τ' δρυιθοδόγωτε,
καὶ διὸν πόντος τρέφει. Δεῖ δὴ τὸ πρόσφορον ἔσαυτοῖς ἔλο-
μένους καὶ διαπονοῦντας, ἔχει τὰ τῶν ἀλλων· καὶ μὴ
τὸν Ἡσίοδον ἐλέγχειν ἐνδεέστερον εἰπόντα·

Καὶ κερκυμένος κερκυμεῖ κοτέει καὶ τέκτωνι τέκτων.

Οὐ γάρ μόνον τοὺς δροτέγχους καὶ τοὺς δημοτρόπους
ζηλοτυποῦντες, ἀλλὰ καὶ λογίους πλούσιους, καὶ πλού-
σίους ἔνδοξοι, καὶ δικολόγους σοφιστές, καὶ ναὶ μὲν Δία
κοινωδοὺς εἴημεροῦντας ἐν θεάτροις, καὶ δρκηστάς,
καὶ θερόποντας; ἐν αὐλαῖς βασιλέων ἐλεύθεροι καὶ εὐ-
πατρίδαι κατατεθαμβημένοι καὶ μακαρίζοντες, οὐ με-
τρίως λυποῦνται αὐτοὺς καὶ ταράτουσιν.

II. *Οτι δὲ ἔκαστος ἐν ἔσωτῷ τὰ τῆς εὐθυμίας καὶ
τῆς δυσθυμίας ἔχει ταμιεῖα, καὶ τοὺς τῶν ἀγαλῶν καὶ
κακῶν πλίους οὐκ ἐν Διός οὐδεὶς κατακειμένους, ἀλλ'
ἐν τῇ ψυχῇ κειμένους, οἱ διαφοραὶ τῶν παθῶν δηλοῦ-

stupidus est. Neque eo melior, qui simul vult et Empedo-
docles, Plato, aut Democritus esse de mundo et de vera
rerum natura scribens, et cum vetula divite dormire,
ut Euphorion; aut cum comeditoribus Alexandri pot-
tare, ut Medius: et qui iniquo animo toleret, non simul
et ob divitias, ut Ismeniam, et ob virtutem, ut Epami-
nondam, se in admiratione haberet. Nam neque cursores
animo sunt ægro, quia non auferunt coronas luctatorum,
sed suis gaudent atque exsultant. Spartam es natus,
hanc orna. Sic et Solon:

At nos virtutis non permutabimus horum,
pulchraque virtutis munia divitiis:
cum stet virtutis stabilis possessio semper,
Incerte varia sorte ferantur opes.

Et Strato physicus audito Menedemum multis modis
plures habere discipulos: Quid mirum est, aiebat, si plu-
res sunt qui lavare, quam qui ungī volunt? Aristoteles
quoque ad Antipatrum scribebat: Non solum Alexandrum
debere multum sibi tribuere ob imperium in tot
homines; nihil minus id licere iis, qui recte de deo
sentiant. Etenim eos qui hoc modo sua extollunt bona,
minus aliorum perturbabunt. Nunc nos, qui a vite
ficus, aut ab olea uvas non requirimus, nisi prærogati-
vas simul omnes divitum, doctorum, bellatorum, philo-
sophantium, adulantium, libere dicentium, parcorum,
sumptus facientium habeamus, calumniamur, ingrat-
tique adversum nosmet ipsos sumus, ac vitam nostram
ut inopem mutilamque spernimus. Praeter hæc vero,
ab ipsa nos natura admoneri videmus. Ut enim bruto-
rum animalium aliis aliunde nutrimentum suggessit,
neque omnibus carnem edendi, semina legendi, radi-
ces effodiendi facultatem indidit ea: sic homini quoque
varias ad vitam tolerandam opportunitates praebuit:
opilioni suas, suas aratori, aucipi, et quem mare alit.
Quo æquius est nos id genus vitæ, quod nobis est com-
modum, amplexos, in ed elaborare, reliqua omittere,
neque ostendere Hesiodum intra modum substitisse,
cum diceret:

Succenset figulo figulus, fabrum faber odit.

Non enim eamdem modo artem, eamdem vitæ rationem
exercentes dum æmulantur, sed et doctos opulent, et
opulentos fama clari, et causidici sophistas, atque adeo
comædos in theatris pulchre stantes, histrionesque et
servos regum aulicos liberi homines ac patricii cum
stupore admirantes beatosque dicentes, non mediocrem
sibi ipsis dolorem perturbationemque afferunt.

XIV. Jam quod hominum unusquisque penum vel
tranquillitatis animi, vel ægritudinis in sece habeat,
et dolia bonorum ac malorum non in Jovis limine,
sed in animo suo reposita, affectionum diversitates de-

σιν. Οἱ μὲν γὰρ ἀνόητοι καὶ παρόντα τὰ χρηστὰ παροῦσαι καὶ ἀμελοῦσιν, ὑπὸ τοῦ συντετάσθαι πρὸς τὸ μέλλον ἀεὶ ταῖς φροντίσιν· οἱ δὲ φρόνιμοι καὶ τὰ μηκέτ’ ὄντα τῷ μνημονεύειν ἐναργῶς, ὄντα ποιοῦσιν ἔσωτοις· τὸ γὰρ παρὸν τῷ ἐλεχίστῳ τοῦ χρόνου μορίῳ θιγεῖν παρασχόν, εἴτα τὴν αἰσθήσιν ἐκφυγόν, οὐκέτι δοκεῖ πρὸς ἡμᾶς οὐδὲ ἡμέτερον εἶναι τοῖς ἀνοήτοις· ἀλλ’ ὥσπερ ὃ ἐν ἅδου ζωγραφύμενος σχοινοστρόφος ὄντῳ τινὶ παρίστιν ἐπιθεσκομένῳ καταναλίσκειν τὸ 10 πλεκόμενον, οὗτῳ τῶν πολλῶν ἀναίσθητος καὶ ἀχάριστος ὑπολαμβάνουσα λήθη καὶ κατανευμένην, πρᾶξίν τε πᾶσαν ἀφανίζουσα καὶ κατόρθωμα καὶ σχολὴ ἐπίχαριν καὶ συμπειριφόραν καὶ ἀπόλουσιν, οὐκ ἐξ τὸν βίον ἔνα γενέσθαι, συμπλεκομένων τοῖς παροῦσι τῶν παρωχημένων ἀλλ’ ὥσπερ ἔτερον τὸν ἐχθρὸς ὄντα τοῦ σῆμερον, καὶ τὸν αὔριον ὑμοίως οὐ τὸν αὐτὸν τῷ σήμερον διατριβῆσα, πᾶν τὸ γινόμενον εὐθὺς εἰς τὸ ἀγένητον τῷ ἀμνημονεύτῳ καθίστησιν. Οἱ μὲν γὰρ ἐν ταῖς σχολαῖς τὰς αὐξήσεις ἀνατρέποντες ὡς τῆς οὐσίας 20 ἐνδελεγόνδι βεσύστησι, λόγῳ ποιοῦσιν ἡμῶν ἔκαστον ἀλλον ἔσωτον καὶ ἀλλον· οἱ δὲ τῇ μνήμῃ τὰ πρότερον μη στέγοντες μηδὲ ἀναλαμβάνοντες, ἀλλ’ ὑπεκρεψίν ἔσωντες, ἔργῳ ποιοῦσιν ἔσωτον· καθ’ ἡμέραν ἀποδεῖται καὶ κενοῦς, καὶ τῆς αὔριον ἐκκρεμαμένους, ὡς τῶν πέρυσι καὶ πρόγυν καὶ γθέες, οὐ πρὸς αὐτὸύς ὄντων, οὐδὲ ὅλως αὐτοῖς γενομένων.

16. Καὶ τοῦτο οὖν τὴν εὐθύμιαν ἐπιταράσσει κακεῖνο μᾶλλον, δταν, ὥσπερ αἱ μιτῖαι τῶν λείων τόπων ἐν τοῖς κατόπτροις ἀπολιθωμένουσι, ταῖς δὲ τραχύτησι 30 προσέχονται καὶ ταῖς ἀμυγαῖς, οὔτως ἀνθρώποι τῶν ἔλαρῶν καὶ προσηγῶν ἀπορέοντες ἐμπλέκωνται ταῖς τῶν ἀηδῶν ἀναμνήσεσι μᾶλλον δὲ, ὥσπερ ἐν Ὀλύνθῳ τοὺς κανθάρους λέγουσιν, εἰς τι χωρίον ἐμβάλλοντας, δικαλεῖται κανθαρώλειρον, ἐκβῆναι μὴ δυναμένους, ἀλλ’ ἔκει στρεφομένους καὶ κυκλοῦντας ἐναποθνήσκειν, οὔτως εἰς τὴν τῶν κακῶν μνήμην ὑπορρίψεντες ἀνενεγκεῖν μὴ θέλωσι, μηδὲ ἀναπτεῦσαι. Δεῖ δὲ, ὥσπερ ἐν πινακίῳ χρωμάτων, ἐν τῇ φυγῇ τῶν πραγμάτων τὰ φαιδρὰ καὶ λαμπρὰ προβάλλοντας, ἀποκρύπτειν τὰ 40 σκυθρώπα καὶ πιέζειν ἐξαλεῖψαι γάρ οὐκ ἔστι παντάπασιν οὐδὲ ἀπαλλαγῆναι. Παλίντονος γάρ ἀρμονίῃ κόσμου, ἐκωστέρη λύρης καὶ τόξου^{*} καὶ τῶν ἀνθρωπίνων καθαρὸν οὐδὲν, οὐδὲ ἀμιγές. Ἄλλ’ ὥσπερ ἐν μουσικῇ βραχεῖς φθόγγοι καὶ δέσεις, ἐν δὲ γραμματικῇ φωνήντα καὶ ἄφωνα γράμματα· μουσικὸς δὲ καὶ γραμματικὸς, οὐχ διάτερα δυσχεραίνων καὶ ὑποφέγγων, ἀλλ’ δι πᾶσι χρῆσθαι καὶ μιγνύναι πρὸς τὸ οἰκεῖον ἐπιστάμενος οὔτω καὶ τῶν πραγμάτων ἀντιστοιχίας ἔγόντων (ἐπει κατὰ τὸν Εὐριπίδην,

50 Οὐκ ἀν γένοιτο χωρὶς ἐσθλὰ καὶ κακὰ,
ἀλλ' ἔστι τις σύγκρασις, ὥστ' ἔγειν κακῶς)

οὐ δεῖ τοῖς ἑτέροις ἔξαθυμεῖν, οὐδὲ ἀπαγορεύειν· ἀλλ᾽ ὥσπερ ἄριστοις ἀποβλύνονται δεῖ τοῖς καρείτοις τὰ

LITATE ANIMI. (475, C—F. 474, A.)

monstrant. Stolidi enim bona etiam præsentia non cernunt neque curant; quod cogitationes suas semper futuris habent intentas : prudentes ea quoque, quæ esse desierunt, memoriæ perspicacitate sibi præsentia faciunt. Quippe stultis id quod præsens est, et exiguisimo temporis punto se tangendum præbens, deinde sensum effugit, non jam amplius ad ipsos pertinere videtur : sed , quemadmodum apud Manes pingitur quidam funem torquens, et id quod contexuit asino vorandum permittens, ita multorum stupidæ quædam et ingrata oblitio omnem actionem, omnes res præclare gestas, omne jucundum otium, omnem conviviorum et voluptatum fruitionem abolens, non sinit vitam esse continuam, præsentibus ad præterita adjunetis : sed hesternam ab hodierna, hanc a crastina dividens, quidquid evenit obterens tanquam non factum redigit. Nam qui in scholis incrementa corporum negant, ob continuatam substantiae fluxionem, ii verbo faciunt nos subinde alios : qui autem priora non complectuntur memoria, neque revocant, sed effluere sinunt, ii re ipsa faciunt se quotidie indigos inanesque, et a crastino pendentes : tanquam ea quæ superiore anno , dudum adeoque heri obtigerunt, plane ad ipsos nihil pertineant, neque omnino ipsis evenerint.

XV. Et hoc igitur animi tranquillitatem non leviter impedit : et magis etiam illud , quod homines muscarum in morem in speculis de lœvi superficie delabentium et asperitatibus ac fissuris inhaerentium , a jucundarum rerum memoria defluentes recordationi molestiarum implicantur : imo , sicut Olynthi cantharos ferunt in locum quemdam qui ab exitio ejus insecti Cantharolethrum dicitur injectos , quod exire inde nequeant , perpetua circumversione encari : ita ipsi quoque in malorum commemorationem ubi incidere , inde se revocare et recreare nolunt . Oportet autem sicut in tabula colorem , ita in animo rerum eas quæ maxime nitent ac splendent proponere , iisque tetrica obscurare et opprimere , quandoquidem omnino deleri et amoveri non possunt . Ut enim lyrae aut arcus nervi , ita mundi quoque concentus vicissitudine quadam intenditur ac remittitur : et in rebus humanis nihil sinceri , nihil puri est . Sed quemadmodum in musica soni sunt et graves et acuti , et in grammatica litteræ cum vocales , tum mutæ : musicus autem et grammaticus est non qui alterum genus moleste fert atque fugit , sed qui omnia usurpare et permiscere arte sua potest : ita in rebus quoque humanis cum sint oppositi invicem ordines (quando , ut est apud Euripidem .

Se jungier non possunt a bonis mala,
sed est eorum, ut res habeant satis bene,
commixtio quadam).

non debemus in altero animum ob dolorem despondere : verum harmonicos imitari . et melioribus deteriora

(474, B-F. 475,

χείρονα, καὶ τὰ φαῦλας, ἐμμελὲς τὸ τοῦ τοῖς. Οὐ γάρ, ὡς δὲ

^αΑπαντι δαιμων
ευθυς γενομένῳ,
ἀγαθὸς,

ἀλλὰ μᾶλλον, ὡς
ἥμῶν γενόμενον π
μοῖραι καὶ δαιμονες

¹⁰ Ἔνθ' ἦσαν Χθονίοι
Δῆρις οὐ αἰματός
Καλλιστώ τ', Αἴγα
Νημερτής τ' ἐρό-

16. Ὁστε τούτο
ἀνακεκραμένα δεῖδε
τοῦτο πολλὴν ἀνωμή

ἔχων τὰ βελτίστα,
ἀμφοτέροις, τὸ ἀ-
αὔριον ἔκιστα δεόν-

20 προσειται προς την
νει, καὶ δόξα, καὶ
τοὺς ἥκιστα τὰν
προτέλευτον ἐπει-

οῦσα τοῦ μὴ παρά-
ἀθέταιον, ὡσπερ
δωσις πρὸς τὴν τύ-
γμὸς,

τοῦτον ἔδιετα πατέραν καὶ μηδὲ δεῖπνόν

³⁰ λένε καὶ μὴ τοι
Ἐξεστὶ γὰρ τὴν
τελευτὴν τοῦ παιδό^ν
σας, μὴ θαυμάζον
λένεντα ἔχαστον τῷ

ἔχων καὶ οὐ βέβαιον
μένους τοὺς δεδώκας
ναικα δὲ οὔσαν· καὶ

*μετάθολον ζῶον
παρασκευαὶ καὶ
αὐτὸν, οὐκ ἀπροσέ*

ῳμην· καὶ το,
εδόκων· οἶον πι-
ροῦσι, καὶ ταχὺ^τ
ἔργουσιν. Οἱ

μεγάλων ὑπερι
λύπην καὶ ἀθυ
δόγων Βασιλέα

μόριον ἦν· ἀλλα
αὐτός τε κατεθή

50 οὐστύ/εστι
πιμότατος * ὁ
παραδιδόντης

F. 474, A.)
entia non cer-
sua semper
quoque, quæ
sibi præsentia
st, et exiguis-
ebens, deinde
sos pertinere
pingitur qui-
quit asino vo-
la quædam et
res præclare
conviviorum
uit vitam esse
lunectis: sed
videns, quid-
redigit. Nam
nt, ob conti-
lunt nos sub-
iectunt me-
nt, II re ipsa
crastino pen-
dudum adeo-
pertineant,

non leviter
es muscarum
labentium et
jucundarum
destiarum im-
ferunt in lo-
harolethrum
et, perpetua
in malorum
revocare et
ula colorem,
ne splendent
opprimere,
on possunt.
quoque con-
remittitur:
tri est. Sed
es et acuti,
um mutæ:
qui alterum
a usurpare
quoque hu-
quando, ut

spondere:
deteriora

χερόνα, καὶ τὰ φαινά τοῖς χρηστοῖς ἐμπειριλαμβάνον-
τας, ἐμπελές τὸ τοῦ βίου μῆγμα ποιεῖν καὶ οἰκεῖον αὐ-
τοῖς. Οὐ γάρ, διὸ δὲ Μένανδρος φησιν,

Ἄπαντι δαίμων ἀνδρὶ συμπαραστατεῖ
εὖθες γενομένῳ, μυσταγωγὸς τοῦ βίου
ἀγαθὸς,

ἄλλα μᾶλλον, διὸ Ἐμπειρολῆξ, διτταὶ τινες ἔκαστον
ἡμῶν γενόμενον παραλαμβάνουσι καὶ κατάρχονται
μοῖραι καὶ δαίμονες.

19. Ἐνθ' ἡσαν Χθονίη τε καὶ Ήλιόπη ταναῦποι,
Δῆρες δὲ αἰματόσσα, καὶ Ἀρμονίη θεμερῶπις,
Καλλιστώ τ', Αἴσχρη τε, Θώσα τε, Δηγανή τε,
Νημερήτης τ' ἐρόεσσα, μελάγχαρπός τ' Ἀσάφεια.

20. Ωστε τούτων ἔκαστου σπέρματα τῶν παῖδῶν
ἀνακεχραμένα δεδεγμένης ἡμῶν τῆς γενέσεως, καὶ διὰ
τοῦτο πολλὴν ἀνωμαλίαν ἔχουσης, εὔχεται μὲν δὲ νοῦν
ἔχουν τὰ βελτίστα, προσδοκᾷ δὲ καὶ θάτερα γῆραις δὲ
ἀμφοτέροις, τὸ ἄγαν ἀφαιρῶν. Οὐ γάρ μόνον δὲ τῆς
αὔριον ἥκιστα δεόμενος, ὡς φησιν Ἐπίκουρος, ἥδιστα
πρόστιες πρὸς τὴν αὔριον ἀλλὰ καὶ πλοῦτος εὐφραί-
νει, καὶ δόξα, καὶ δύναμις, καὶ ἀρχὴ, καὶ μάλιστα
τοὺς ἥκιστα τάναντία ταρβοῦντας. Ηγάρ σφοδρὰ
περὶ ἔκαστον ἐπιθυμία, σφοδρότατον φόβον ἐμποι-
οῦσα τοῦ μὴ παραμένειν, ἀσθενῆ τὴν γάριν ποιεῖ καὶ
ἀδέσποιν, ὃς περ φλόγα καταπνεούμενην. Ωδὲ δί-
δωσι πρὸς τὴν τύχην ἀδεῶς καὶ ἀτρόμως εἰπεῖν δὲ λογι-
σμός,

Ἡδὲ μὲν ἂν τι φέρης, δλήγον δ' ἄχος ἦν ἀπολείπης,
τούτουν ἥδιστα ποιεῖ χρῆσθαι τοῖς παροῦσι τὸ θαρρά-
λεον καὶ μὴ δεδίδος αὐτῶν τὴν ἀποθολὴν δὲ ἀφόρητον.
Ἐξεστι γάρ τὴν Ἀναξηγόρου διάθεσιν, ἀφ' ἧς ἐπὶ τῇ
τελευτῇ τοῦ παιδὸς ἀνερώνησεν. Πιθεῖν θυητὸν γεννή-
σα, μὴ θυμαράζοντας μόνον, ἀλλὰ καὶ μικρούμενους, ἐπι-
λέγειν ἔκαστω τῶν τυγχρῶν. Οἶδα τὸν πλοῦτον ἐφήμερον
ἔχουν καὶ σο βέβαιον. Οἶδα τὴν ἀργῆν ἀφελέσθαι δυνα-
μένους τοὺς δεδωκότας Οἶδα τὴν γυναῖκα γηρτήν, γυ-
νᾶκα δὲ ὕδσαν καὶ τὸν φίλον, ἀθρωπον δόντα, φύσει εὐ-
μετάθολον ζῆσον, διὸ δὲ Πλάτων εἶπεν. Άλι γάρ τοιαῦται
παρασκευαὶ καὶ διαίτεσις, ἔάν τι συμβῆται τὸν ἀσθελήτων
μὲν, οὐκ ἀπροσδοκήτων δὲ, μὴ δεχόμεναι τὸ, Οὐκ ἀν
ψήνῃ καὶ τὸ, Ἀλλα ἥπτιζον καὶ τὸ, Ταῦτα οὐ προ-
εδόκων· οἶσιν πηδήματα καρδίας καὶ σφυγμοὺς ἀφι-
ροῦσι, καὶ ταχὺ πάλιν τὸ μανιῶδες καὶ ταραττόμενον
ιθρίουσιν. Οὐ μὲν οὖν Καρνεάδης ἐπὶ πραγμάτων
μεγάλων ὑπεμίμησκεν, διτὶ πᾶν καὶ ὅλον ἐστὶν εἰς
λύπην καὶ θυμιλίαν τὸ ἀπροσδόκητον. Ηγούν Μακε-
δόνων βασιλεία τῆς Ρωμαίων ἡγεμονίας πολλοστη-
μόριον ἦν ἀλλὰ Περσεὺς μὲν ἀποθαλὼν Μακεδονίαν,
αὐτὸς τε κατεθρήνει τὸν ἔσωτον δαίμονα, καὶ πᾶσιν ἔδό-
κει δυστυχέστατος ἀνθρώπων γεγονέναι καὶ βαρυπο-
ντότας· * δὲ τούτου κρατήσας Αἰμίλιος, ἐτέρῳ
παραδίδοντας τὴν δύο τε γῆς καὶ θαλάττης ἀρχουσαν

obscurando, ac mala bonis occupando, concinnum vitæ,
nobisque conveniens, temperamentum conficere. Non
enim verum est quod dixit Menander :

Hominem unumquemque, simul in lucem est editus,
securatur Genius, vita qui auspiciū facit,
bonus nimirū :

sed Empedoclis probanda potius est sententia, qui
unumquemque nostrum, postquam est natus, arripi
gubernarique a duplicitibus fatis geniisque docet :

Hic inerant Clithonia, et cernens procul Heliopœa,
et suavi Harmonie vultu, Derisque cruenta,
Æschraque Callistoque, Thoosaque, Denæque,
Nemertes et amœna, nigro fructuque Asaphea.

XVI. Horum genitorum nominibus variæ animi per-
turbationes exprimuntur, quarum omnium semina cum
ortus noster secum tulerit, ideoque vita magna sit inæ-
qualitas, meliora quidem optat, qui sana est mente,
sed tamen altera quoque expectat, et utrisque uititur
ita, ut Ne quid nimis. Non enim tantum qui minime
desiderat crastinam diem, sicut Epicurus aiebat, suauissime procedit in crastinam diem: sed et divitiae, et
gloria, potentia, honores eos maxime delectant, qui
contraria horum minime metuunt. Nam nimia istarum
rerum appetitio, acerrimum amittendi metum inge-
rants, gratiam earum fruendarum infirmam reddit atque
instabilem, instar flammæ vento agitatæ. Cui vero
ratio hoc paravit, ut ad fortunam intrepide dicere
possit :

Suave est, si quid das: parvus dolor, hoc ubi tollis;
hunc fiducia et vacuitas metus amissionis, tanquam in-
tolerabilis, docent suavissime uti rebus præsentibus. Ac
licet Anaxagoræ affectum animi, a quo profectum est ut
de morte filii hanc vocem ederet, *Sciebam mortalem esse
quem generam*, non admirantes modo, sed et imitantes,
ad singulos fortunæ casus dicere: *Noveram divitias me
possidere in diem durantes et instabiles: Noveram magi-
stratum ab iis adimi posse, quieo me oruauerant: Noveram
mihi esse probam mulierem, sed tamen mulierem: Noveram
amicum esse hominem, facile, ut ait Plato, mutabile
animal.* Hujusmodi enim præparatio animique informa-
tio, si quid eorum quæ nollemus quidem, posse tamen
evenire cogitabamus, accidat, non admittentes voces
istas: *Non putaram, Alia speravi, Haec non expecta-
bam*, saltum cordis et trepidationem avertunt, ac ce-
leriter furiosas et perturbatas facultatem sedant. Car-
neades de magnis rebus admonebat omnem dolorem
mœroremque ab hac una causa nasci, quod inexpectato
nobis accedit quippiam. Macedonum regnum cum Ro-
mano comparatum imperio, vix aliquanta hujus pars
erat: et tamen Perseus, amissa Macedonia, cum ipse
suam deplorabat fortunam, tum ab omnibus miserri-
mus infelicissimusque homo judicabatur: at qui hinc
devicerat Æmilius, tradito alteri terræ marisque im-

δύναμιν, ἐπετραπεῖτο καὶ ἔθυεν, εἰδάσιμον οὐκέμενος εἰ-
κότως. Οὗτος μὲν γάρ οἵδει λαμβάνων ἀρχὴν ἀποδοθησο-
μένην, ἔκεινος δὲ ἀπέβαλε μὴ προσδοκήσας. Εὗ δὲ καὶ
δι ποιητῆς οὗτον ἐστι τὸ παρὰ προσδοκίαν ἔδιδαξεν. Ο
γάρ οὐδέσσεις τοῦ μὲν κυνὸς θανάτος ἔξεδόχρυσε, τῇ
δὲ γυναικὶ κλαιούσῃ παρακαλήμενος, οὐδὲν ἔπαθε
τοιοῦντον ἐνταῦθα μὲν γάρ ἀφίκτο τῷ λογισμῷ τὸ
πάθος ὑποχείριον ἔχων, καὶ προκατειλημμένον εἰς δ'
ἔκεινο, μὴ προσδοκήσας, ἀλλ' ἔξαίφνης διὰ τὸ παρά-
10 διόζον ἐνέπεσε.

17. Καθάλου δ' ἐπει τῶν ἀδουλήτων τὰ μὲν φύσει τὸ λυποῦν καὶ βαρῦν εἶπιφέρει, τὰ δὲ πλείστα δόξῃ δυσχεραίνεν ἐμίζομεθα καὶ μανθάνομεν, οὐκ ἄχρηστόν ἔστι τρόπος ταῦτα μὲν ἔχειν ἀεὶ τὸ τοῦ Μενάνδρου πρόγειρον,

Οὐδὲν πέπονθας δεινὸν (φησὶν) ἀν μὴ προσποῖται.

τί γάρ πρὸς σὲ ἔστι, ἀν μήτε σαρκὸς ἀπητηται, μήτε ψυχῆς, οἵον ἔστι δυσγένεια πατρὸς, η̄ μοιχεία γυναικός, η̄ στεφάνου τινὸς η̄ προεδρίας ἀφαιρέσεις, ὃν οὐ 20 κωλύεται [καὶ μὴ] παρόντων ἀνθρώπος καὶ τὸ σῶμα βέλτιστα διακείμενον ἔχειν καὶ τὴν ψυχὴν πρὸς δὲ τὰ φύσει δοκοῦντα λυπεῖν, οἷα νόσοι καὶ πόνοι, καὶ θάνατοι φίλων καὶ τέκνων, ἐκείνο τὸ Εὔριπίδειον,

Οἴμοι· τί δ' οἴμοι; Θυητά τοι πεπόνθαμεν.

Ούδεις γάρ οὕτω τοῦ παθητικοῦ καταφερομένου καὶ δλισθαίνοντος ἀντιλαμβάνεται λόγος, ὃς δὲ τῆς κοινῆς καὶ φυσικῆς ἀνάγκης ἀνάμνησιν ποιῶν, οὐδὲ διὰ τὸ σῶμα μεμιγμένος δ ἄνθρωπος, μόνην ταύτην τῇ τύχῃ λαβήν
δίδωσιν, ἐν δὲ τοῖς κυριωτάτοις καὶ μεγίστοις ἀσφα-
30 λήσις ἔστηκεν. Ο Δημήτριος τὴν Μεγαρέων πόλιν κα-
ταλαβὼν, ἡρώτησε τὸν Στῦλπωνα, μή τι τῶν ἔκεινου
διήρπασται καὶ διὰ Στῦλπων ἔφη μηδένα λιδεῖν [ἔπιστ] τάμαν
φέροντα. Καὶ τοίνυν τῆς τύχης πάντα τὰ τέλλα λεη-
λατούσης καὶ περιαἱρουμένης, ἔχομέν τι τοιοῦτον ἐν
ἕαυτοῖς,

Οἶον καὶ οὐτε φέροιεν Ἀγαῖοι, οὐτε ἀνάγοιεν.

"Οθεν οὐ δεῖ παντάπασιν ἔκταπεινοῦν οὐδὲ καταβάλλειν τὴν φύσιν, ὃς μηδὲν ἵσχυρὸν μηδὲ μόνιμον μηδὲ ὑπέρ τὴν τύχην ἔχουσαν· ἀλλὰ τούναντίον, εἰδότας,
40 ὅτι μικρὸν ἐστὶ μέρος τοῦ ἀνθρώπου τὸ σαβρὸν καὶ τὸ ἐπίκηρον, ὃ δέχεται τὴν τύχην, τῆς δὲ βελτίνος μερίδος αὐτῷ κρατοῦμεν, ἐν ᾧ τὰ μέγιστα τῶν ἀγαθῶν ἴσρυισθντα, δόξαι τε χρησταὶ καὶ μαθήματα, καὶ λόγοι τελευτῶντες εἰς ἀρετὴν, ἀναφαίρετον ἔχουσι τὴν οὐσίαν καὶ ἀδιάφορον, ἀγητήτους πρὸς τὸ μέλλον εἶναι καὶ Οὐαράλεους, καὶ πρὸς τὴν τύχην λέγοντας, ἡ Σωκράτες δοκῶν πρὸς τοὺς κατηγόρους Ἀνυτον καὶ Μέλιτον λέγειν, πρὸς τοὺς δικαστάς ἔλεγεν, ὡς ἀποκτεῖναι μὲν Ἀνυτος καὶ Μέλιτος δύνανται, βλάψαι δὲ οὐ δύνανται. Καὶ γὰρ ἡ τύχη δύναται νόσῳ περιθαλεῖν,
50 ἀφείσθαι γρήματα, διαβαλεῖν πρὸς δῆμον ἡ τύχαν- νον· κακὸν δὲ καὶ δειλὸν, καὶ ταπεινόφρονα καὶ ἀγεννῆ-

perio coronabatur ac sacrificabat, non injuria beatus
habitus: norat enim se magistratum accepisse, quem
esset depositurus; Perseus autem suo regno preter
exspectacionem suam erat exutus. Pulchre etiam Poeta
docuit, quid rei sit id, quod inexpectato contingit.
Ulysses enim cane mortuo cum non continuisset lacri-
mas, uxori assidens flenti nihil tale passus est: hoc
enim venerat, animo ratione jam ante confirmato, et
adversus motum munito: in illum autem subita res et
inexpectata eum coniecerat.

XVII. In universum vero quæ nolentibus nobis accidunt, partim suapte natura molestiam ea afferunt, partim opinio nos assuefacit ut ægre feramus: adversum hæc utile est in promptu habere istuc Menandri:

Mali nil equidem es passus,
ni p̄ae te feras:

cujus generis sunt ignobilitas patris, adulterium uxoris, coronæ aut primarii in consensu loci privatio, quibus etiam absentibus nihil obstat quin et animo et corpore optime valeas. Ad ea autem, que natura suapte dolorem videntur excitare, ut sunt morbi, ærumnæ, obitus amicorum et liberorum, accommodari debet Euripideum illud :

Heu mihi ! qui heu mihi ? more hominum sane accidit.

Non est enim alia ratio quæ facultatem animi affectiōnibus obnoxiam labacecentem magis revocet et confirmet, quam quæ communis naturæ et necessitatis memoriam renovat : cui necessitatī homo propter corpus expositus, hic tantum fortunæ ansam præbet, in potissimum maximisque rebus tutus ac securus. Demetrius cum Megara cepisset, quæsivit e Stilpone: Equis in ista direptione ipsi perifisset? Cui Stilpo: *Neminem*, respondit, *vidi qui scientiam auferret*. Proinde fortuna ubi reliqua deprædatur omnia, atque adimit, habemus aliiquid in nobismetipsis tale :

Quod ferre aut agere immittis non possit Achivus.

Itaque consequens est, non ita plane extenuare aut deprimere naturam, ac si nihil ea supra fortunam posset, nihil stabile aut proprium haberet : sed hoc cognitum habere, exiguum esse partem hominis putridam illam et morbosam, quæ fortunam admittit, meliorem in partem esse penes nos dominium, in qua bonorum maxima collocata sunt : bone, inquam, opiniones, disciplinæ, rationes in virtutem desinentes, qua aboleri et corrumphi nequeunt; proinde invicti quod ad futura attinet atque animosi, fortuna his verbis responsabimus, quæ Socrates visus in Anytum et Melitum dicere, in ipsis torsit judices : *Interficere me Anytus et Melitus possunt, nocere mihi non possunt.* Potest enim fortuna me morbo aliquo gravare, opes anferre, in odium populi aut tyranni vocare : malum, timidum, animi abjecti, degenerem, invidum, non potest eum

(475, F. 476, A—D.

καὶ φύσιονερὸν οὐ δύναται
δρώδη καὶ μεγαλόψυχος
σιν, ἃς δέι παρουσίες,
λατταν δρέπελος ἔστι πρ
ούτε κῦμα πρᾶνται τρα
ούτε δποι βούλεται δεοι
ραλέως καὶ ἀτρόμως ὑπ
οὐκ ἀπέγνωκε τῇ τέχνῃ
φος ὑποστολίσας, ἔστε
θαλάττης ὑπέρσχη, μτρ

* Ή δὲ τοῦ φρονίμου δι-
ρέχει γαλήνην, ἐπὶ πλα-
κατασκευὰς ἔγκρατες
τρίοις πόνοις καθά τις ἔ-
δρομὴ γένεται σπιλάδη
παρήνεγκεν, ὡς φησι
τινος καὶ μεγάλου κατί-
γνς δ λιμήν καὶ πάρε-
ῶσπερ ἐφολκίου μὴ στ-

"Evil" ought never

καὶ πρὸς ταῦτα διστροφὴν
ἔχοντα. Οὐ δὲ τὴν τῆς
νοῶν, καὶ τὴν εἰς τὸ
ἐν τῇ τελευτῇ μεταβολήν
ἔχει τῆς πρὸς τὸν βίον
θάνατον ἀφοίαν. Ως
οἰκεῖας μερίδος ἐπικρίνεται
λοτρίων καὶ παρὰ φύ^η
θειν εἰπόντα.

Λύσει μ' ὁ δάιμων
τί ἂν τούτῳ χαλεπόν-
πτον ἐπινοήσαιμεν;
σε, ὅτύχη, καὶ πᾶς
σιν, οὐ μογγοῖς, οὐδὲ
έκαυτὸν, ἀλλὰ δόγμα
40 τοῖς βουλομένοις. Καὶ
ἀπιστεῖν τῶν οὐτῷ.
ζηλοῦντα καὶ συνενθί-
έαυτοῦ, καὶ κατανόη-
ζονα, μὴ φεύγοντα,
ἐπιμέλειαν αὐτῶν, μ-
δὲ οὐδὲν ἔσται δυσχε-
μαλακίαν ἀγύνωντα
καὶ πρὸς τὸ θύσιον
γλυκυθυμία τῆς ψυχῆς
50 φυγῆς μελετῶντα φί-
ειαζομένη τῷ λογισμῷ
κατεψεύσμενον καὶ δ

καὶ φθονερὸν οὐ δύναται ποιῆσαι τὸν ἀγαθὸν καὶ ἀγαθόδη καὶ μεγαλόψυχον, οὐδὲ παρελέσθαι τὴν διάθεσιν, ἃς δεῖ παρούσης, πλέον ἡ κυβερνήσαντος πρὸς θάλατταν ὄφελός ἔστι πρὸς τὸν βίον. Κυβερνήσατη γάρ οὐτε κῦμα πραΐναι τραχὺ καὶ πνεῦμα δυνατόν ἔστιν, οὐτε ἥπαι βούλεται δεομένων λιμένος τυχεῖν οὔτε θαρράλεων καὶ ἀτρόμων ὑπομεῖναι τὸ συμβατίνον· ἀλλ' οὖς οὐκ ἀπέγνωκε τῇ τέχνῃ χρώμενος, φεύγει «μέγα λαζαροῦς ὑποστολίας», ἔστε ἐνέρτερον ἵστον ἐρεθίδος ἐκ μηλάτης ὑπέρσχη, ἀτρέμων κάθηται καὶ παλλόμενος.

* Η δὲ τοῦ φρονίμου διάθεσις τοῖς τε σωματικοῖς παρέχει γαλήνην, ἐπὶ πλεῖστον ἐκλύουσα τὰς τῶν νόσων κατασκευάς ἔγχρατει καὶ διαίτη σώφρον, καὶ μετρίοις πόνοις καν τις ἔχωθεν ἀρχὴν πάλους ὥσπερ διαδρομὴ γένηται σπιλάδος, εὐταλεῖ καὶ κούφη κεραίᾳ παρήνεγκεν, ὡς φησιν Ἀσκληπιαδῆς παραλόγου δέ τοις καὶ μεγάλου καταλαβόντος καὶ κρατήσαντος, ἐγγὺς δὲ λιμήν καὶ πάρεστιν ἀπονήξασθαι τοῦ σώματος, ὅπερ ἐφόλιον μη στέγοντος.

* 18. Τὸν μὲν γάρ ἀνόντον τὸν θανάτου φόδον, οὐχ δὲ τὴν ζῆν πόθος ἐκκρέμασθαι τοῦ σώματος ποιεῖ, περιπλεγμένον, ὥσπερ τὸν Ὁδοσσέα, τῷ ἐρινεῷ, δεδούτα τὴν Χάρυβδιν ὑποκειμένην,

Ἐνθ' οὐτε μίμενει ἀνέμος, οὐτε πλεῖν ἐξ·

καὶ πρὸς ταῦτα δυσαρέστως, καὶ πρὸς ἐκεῖνα περιθέως ἔχοντα. Οὐ δὲ τὴν τῆς ψυχῆς φύσιν ἀμωσγέπτως ἐπινόον, καὶ τὴν εἰς τὸ βέλτιον αὐτῆς, ἢ μηδὲν κάκιον, ἐν τῇ τελευτῇ μεταβολὴν ἐπιλογιζόμενος, οὐ μικρὸν ἔχει τῆς πρὸς τὸν βίον εὐθυμίας ἐφόδιον, τὴν πρὸς τὸν θάνατον ἀφοβίαν. Ως γάρ ἔξεστι τῆς μὲν ἀρετῆς καὶ ὀκείας μερίδος ἐπικρατούσης, ήδεως ζῆν, τῶν δὲ ἀλληλέρων καὶ παρὰ φύσιν ὑπερβαλλόντων ἀδεῶς ἀπελθεῖν εἰπόντα·

Λύσει μ' δ' δαίμων αὐτὸς, δταν ἐγὼ θέλω·

τί ἂν τούτῳ χαλεπὸν ἡ δύσκολον ἡ ταραχῶδες ἐμπιπτον ἐπινοήσαμεν; Οὐ γάρ εἰπών, Προκατετληματίε, διά τύχη, καὶ πᾶσαν τὴν σὴν ἀφῆρημαι παρεσόδυντον, οὐ μοχλοῖς, οὐδὲ κλειστὸν, οὐδὲ τείχεσιν ἐθάρρυνεν ἔντον, ἀλλὰ δόγμασι καὶ λόγοις, ὡς πᾶσι μέτεστι τοῖς βουλομένοις. Καὶ δεῖ μηδὲν ἀπογινώσκειν, μηδὲ ἀποτείνειν οὕτω λεγομένων, ἀλλὰ θαυμάζοντα καὶ ζηλουντα καὶ συνενθουσιῶντα, πεῖραν ἀμαλθάνειν ἔντον, καὶ κατανόσιν ἐν τοῖς ἐλάττοσι πρὸς τὰ μείζονα, μη φεύγοντα, μηδὲ ἀπωθοῦντα τῆς ψυχῆς τὴν ἐπιμελεῖαν αὐτῶν, μηδὲ διαδιδράσκοντα [εἰς τὸ] Τάχα δὲ οὐδὲν ἔσται δυσχερέστερον. Άνοιαν γάρ ἐμποιεῖ καὶ μαλακίαν ἀγύμναστον ἡ περὶ τὸ ῥῆστον δεῖ διατρίβουσα καὶ πρὸς τὸ ξύδιστον ἐκ τῶν ἀθουλήτων ἀναχωροῦσα γιγκυθυμία τῆς ψυχῆς. Η δὲ καὶ νόσου καὶ πόνου καὶ φυγῆς μελετῶσα φαντασίαν ὑφίστασθαι καὶ προσβάζομένη τῇ λογισμῇ πρὸς ἐκαστον, εὑρίσκει πολὺ τὸ κατεψυσμένον καὶ διάκενον καὶ σαθρὸν ἐν τοῖς δοκοῦσι

efficere, qui sit bonus, fortis, magnanimus, neque animi habitum auferre eum, cuius ad vitam recte degendam usus major est, perpetuo in promptu siti, quam gubernatoris adversus mare. Quippe gubernator neque fluctus demitigare potest asperos et violentum ventum, neque audacter et intrepide tempestatem subsistere: sed quandiu arte sua utitur, rebus nondum desperatis fugit, *Magnum* (ut poete verbis utar) *velum demittens*, *dum malus inferior supra tartareum mare emergat, tremens ipse et titubans*. At enim affectio animi prudentis, cum ipsi corpori plerumque tranquillitatem conciliat, morborum occasiones continentia, victu moderato, ac mediocribus laboribus avertens: tum si quod extrinsecus mali principium ostenditur, veluti cum præter cautes aliquas in mari latentes est navigandum, contractis facile antennis prætervehitur, ut alti Asclepiades: quod si vero inopinata aliqua et vehementior procella occupet, in propinquo est portus, licetque et enatate e corpore, tanquam scapha aquam admittente.

XVIII. Insipientem enim mortis metus, non vita desiderium, jubet a corpore dependere, id amplexum, quomodo Ulysses capriscum tenuit metu subjectæ Charibdis,

Manere ubi ventus, navigare et ubi vetat,

et hoc inique ferentem, et illud metuentem. At qui anima naturam utcunq; didicit, reputatque eam morte vel in meliore, vel saltem nihilo pejorem statum abire, is vacuitatem metus adversus mortem, non exiguum habet ad tranquillitatem animi in vita viaticum. Nam cui licet virtute ac præstantiore parte sui prævalenti, suaviter vivere, alienis autem et naturæ adversa quæ sint superantibus intrepide abire, fato hæc:

Ipse Deus, simul atque volam, me solvet;

quid excogitari potest, quæso, quod huic grave, molestum, aut tumultum afferens possit accidere? Certe qui dixit: *Anteverti te, o fortuna, omnesque tibi ad me aditus obstruxi*, non is vectibus, clavibus aut muris fidens hoc dixit, sed doctrinæ et rationibus, quarum sane qui volunt, participes fieri possunt. Neque de ullo talium dictorum desperandum aut diffidendum est: sed admiratione horum atque æmulatione, et quasi divini cujusdam instinctus societate impulsu periculum de nobis facere in minoribus rebus demum, quomodo simus ad majora affecti: non fugere aut aversari hanc animi accurationem; neque nos convertere ad istud dictum: *Forte nil hac re difficultius*. Etenim animi oblectatio subducens se a rerum adversarum cogitatione, et circa facillima et suavissima identidem versans, fuitatem quamdam et imperitam mollitatem ingenerat: qui vero morbi etiam, doloris, exsillii speciem meditatur, ac rationis imperio se ad ista sustinenda componit animus, multa is inveniet falsa, inania, et putrida

γαλεποῖς καὶ φοβεροῖς, ὡς δὲ καθ' ἔκαστον ἀποδέκνυσι τὸν λόγος.

19. Καίτοι πολλοὶ καὶ τὸ τοῦ Μεγάνδρου πεφρίκκασιν.

Οὐκ ἔστιν εἰπεῖν ζῶντα, τοῦτ' οὐ πείσομαι, ἀγνοοῦντες δύον ἔστιν πρὸς ἀλυπίαν ἀγαθὸν, τὸ μελετῆν καὶ δύνασθαι πρὸς τὴν τύχην ἀνεῳγόσι τοῖς δύμασιν ἀντιθέπειν, καὶ μὴ ποιεῖν ἐν αὐτῷ τὰς φαντασίας ἀτρίπτους καὶ ἀπαλάς, ὃσπερ ἐνσκιατραφούμενον πολλαῖς ἀλπίσιν ὑπεικούσαις δεῖ καὶ πρὸς μηδὲν ἀντιτενούσαις. Ἐκεῖνο μέντοι καὶ πρὸς τὸν Μέγανδρον ἔχομεν εἰπεῖν.

Οὐκ ἔστιν εἰπεῖν ζῶντα, τοῦτ' οὐ πείσομαι, ἀλλ' ἔστιν εἰπεῖν ζῶντα, Τοῦτο οὐ ποιήσω, οὐ ψεύσομαι, οὐ ῥᾳδιούργησω, οὐκ ἀποστερήσω, οὐκ ἐπιθύμευσιν. Τοῦτο γάρ ἐφ' ἡμῖν κείμενον, οὐ μικρὸν, ἀλλὰ μέγα πρὸς εὐθυμίαν πάρεστιν. Ωσπερ αὖτοὺν ναντίον.

Η σύνεσις, ἣντι σύνοιδα δεῖν' εἰργασμένος, οἶον ἐλκός ἐν σαρκὶ, τῇ ψυχῇ τὴν μεταμέλειαν, αἱ μάστουσαν δεῖ καὶ νύστουσαν, ἐνταπλεῖται. Τὰς μὲν γάρ ἀλλας ἀναιρεῖ λύπας δὲ λόγος· τὴν δὲ μετάνοιαν αὐτὸς ἐργάζεται δακνομένης σὺν αἰσχύνῃ (τῇ ψυχῇ) καὶ κολαζομένης ὑφ' αὐτῆς. Ως γάρ οἱ βιγδοῦντες * ἡπιάλιοις καὶ πυρετοῖς διακαδύμενοι τῶν ταυτὰ πασχόντων ἔξωθεν ὑπὸ καύματος ἢ κρύους μᾶλλον ἐνοχλοῦνται καὶ κάκιον ἔχουσιν, οὕτως ἐλαφροτέρας ἔχει τὰ τυχηρὰ τὰς λύπας ὃσπερ ἔξωθεν ἐπιφερομένας, τὸ δὲ,

Οὐ τις ἔμοι τῶν ἀλλος ἐπαίτιος, ἀλλ' ἐγὼ αὐτὸς, ἐπιθρηγούμενον τοῖς ἀμαρτανομένοις ἔνδοθεν ἐξ αὐτοῦ, βαρύτερον ποιεῖ τῷ αἰσχρῷ τὸ ἀλγεινόν. Οὐεν οὔτε οἰκία πολυτελής, οὔτε χρυσίου πλῆθος, οὔτε ἀξιωματένος, οὔτε μέγεθος ἀρχῆς, οὐ λόγου χάρις, οὐ δεινότης εὐδίαν παρέχει βίῳ καὶ γαλήνην τοσαύτην, δσην ψυχῇ καθαρεύουσα πραγμάτων καὶ βουλευμάτων πονηρῶν, καὶ τὴν τοῦ βίου πηγὴν τὸ ἥθος ἀτάραχον ἔχουσα καὶ ἀμίαντον· ἀφ' ἧς αἱ καλαὶ πράξεις ἔρουσαι, καὶ τὴν ἐνέργειαν ἐνθουσιώδην καὶ μικρὸν μετὰ τοῦ μέγα φρονεῖν ἔχουσι, καὶ τὴν μνήμην ἥδεσα καὶ βεβαιοτέραν τῆς Πινδαρικῆς γηροτρόφου ἐλπίδος. Οὐ γάρ αἱ μὲν λιθανωτρίδες, ὡς ἔλεγε Καρνεάδης, κανὸν ἀποκενωθῶσι, τὴν εὐωδίαν ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀναφέρουσιν· ἐν δὲ τῇ ψυχῇ τοῦ νοῦν ἔχοντος αἱ καλαὶ πράξεις οὐκ δεῖ τὴν ψυχήν τοῦ νοῦν ἔχοντος αἱ καλαὶ πράξεις οὐκ δεῖ κεχαρισμένην καὶ πρόσφατον ἐναπολείπουσι τὴν ἐπίνοιαν, ὑφ' ἧς τὸ χαῖρον ἀρδεται καὶ τέθηλε, καὶ καταφρονεῖ τῶν δδυρομένων καὶ λοιδορούντων τὸν βίον, ὡς τινὰ κακῶν χώραν, ἡ φυγαδικὸν τόπον ἐνταῦθα ταῖς ψυχαῖς ἀποδεδειγμένον.

20. Ἀγαμαι δὲ [καὶ] τοῦ Διογένους, δὲ τὸν ἐν Λακεδαιμονίῳ ἔνον δρῶν παρασκευαζόμενον εἰς ἕορτήν τινα καὶ φιλοτιμούμενον, Ἀνήρ δὲ, εἰπεν, ἀγχθὸς οὐ πᾶσαν

esse in his, quae gravia vulgo ac terribilia videntur: id quod de singulis initiae rationes demonstrant.

XIX. At multi etiam ad hoc Menandreum expavescunt:

Dicere haud vivus poti' quisquam, Non obtinget hoc mihi, scilicet ignorantes quantum sit ad vacuitatem doloris bonum, meditari ac posse adversus fortunam apertis oculis respicere, neque in se ipso imaginationes concipere delicatas, neque in umbra educatum imbibere spes multas subinde cedentes, nullique reluctantantes adversitati. Menandro quidem sic possumus respondere:

Dicere haud vivus poti' quisquam, Non obtinget hoc mihi, atquic hoc licet dicere: Vivus nunquam in me istuc admittam, Non mentiar, Non agam subdole, Non defraudabo, Non insidiabor. Hoc enim in nostra situm est potestate, non parvum, sed ingens ad animi tranquillitatem adjumentum. Contra male factorum

Conscientia, quod conscius sum male factorum mihi, veluti uetus in carne, in animo pénitentiam relinquit, pungentem subinde atque sauciantem. Alios enim doles ratio tollens, pénitentiam solam efficit, anima ob pudorem morsibus crebris vexata et pœnas dante. Ac quemadmodum qui rigent epialis febribus vexantur, graviorem sentiunt molestiam, ac deterius afficiuntur, quam quibus eadem extrinsecus ab æstu aut gelu accidunt: ita fortuita leviores inferunt dolores, tanquam ab externis illatos: at vero hoc,

Horum non alius, mihi sum causa ipse, malorum; qui suis delictis intus cum luctu accinit, is dolorem turpitudine aggravat. Quo fit, ut neque pretiosa domus, neque auri copia, neque generis dignitas, neque magistratus amplitudo, neque facundia aut eloquentia tantam vitæ serenitatem tranquillitatemque præstet, quantam animus actionum consiliorumque pravorum purus, ingeniumque, qui vitæ actionum hic est fons, perturbationis expers, intaminatumque: unde prominent honestæ actiones, efficacitatemque quasi divino instinctu exagitatam hilaremque, et cum animi honesta elatione conjunctam habent, memoriamque dulciorem et stabiliorē Pindarica illa spe, quam is alumnam secum dixit. Non enim aromatum quidem pyxides, ut Carneades testatur, etiam vacue diu fragrantiam suam servant: in anima autem viri prudentis actiones pulchrae non semper gratam recentemque sui relinquunt memoriam, quibus letitia rigatur, floretque, et contemnit eos qui deplorant vituperantque hanc vitam, veluti quādam malorum regionem, aut locum exsiliis animis in hoc mundo designatum.

XX. Perquā mīhi placet illud Diogenis dictum, qui hospitem Lacedæmonē videns parare se magno studio ad quamdam festivitatem: Quid? aiebat: an non vir

ἥμεραν ἕορτὴν ἡγεῖτ φρονοῦμεν. Τερὸν μὲν καὶ θεοπρεπέστατον ται διὰ τῆς γενέσεω ἀγαλμάτων θεατὴς, τῶν μημήματα, φη ζωῆς ἔχοντα καὶ κινητὰ δύτρα καὶ ποταργῆ φυτοῖς τε καὶ τὸν βίον μάνην δύναται μετὸν εἶναι Κρόνιον καὶ Διονύσον ἄλλας ἥμερας περιμπωσιών ὀντοτάξιον τελέσαντες. Εἴτα ἐκινδύνεις γάρ δύορεται θεώμενος, ἢ πίνων ἡμινή χορηγεῖ καὶ δύορμοις τὰ πολλὰ τούς πόνους διατρίβοντες τοῖς ἐπιτερπέσι ἀλλοί καὶ τὰ παιζόντα τὸ δρῦσιν καὶ τούναντα καὶ σκυθρωπάζουσιν ἀμειδὴν καὶ κατηφῆ πράγμασι καὶ φρονεῖν δένται καὶ συνηλέγεται μὲν ἑαυτοῖς ἀναπνεοντες πόθεν; ἀλλ' οὐδὲ ἐτίθεται λόγον, ὃ χρώμενος συνάσσουσι, καὶ πρὸς τὸ δρῶν ἔχοντες, ἀλλεπαλατεῖται δύκανα ληγαδαίς πλαγίους δέλφινος τὸν θεῶν οὐνούντας καὶ δίδαιροτον. καὶ Κύντε, τὸ σύνατθιθμηι, κοινὸν ἐτρέπεται, ταῦτα προλογοντα παρακαλεῖσθαι οἵς καταρθοῦντες, παθαιοτέραν, ὃσπερ ἐνημερούντων. Ἄριτρον, ἐπισκύντων τοι μὲν ἐπτὸν σορτοφαδίων ἐν τοῖς ἰδίωτας καθ' ἡμᾶς τὴν φύ

ημέραν ἔορτὴν ἥγεῖται; Καὶ πάνυ γε λαμπρὰν, εἰ σω-
ρροῦνμεν. Περὸν μὲν γάρ ἀγιώτατον δὲ κόσμος ἐστί,
καὶ θεοπρεπέστατον· εἰς δὲ τοῦτον δὲνθρωπος εἰσάγε-
ται διὰ τῆς γενέσεως, οὐδὲ γειροκυήτων οὐδὲ ἀκινήτων
ἀγαλμάτων θεατῆς, ἀλλ' οὐας νοῦς θεος αἰσθητὰ νοη-
τῶν μημάτα, φησὶν δὲ Πλάτων, ἔμφυτον ἄρχην
ζῶντας καὶ κυνῆσσως ἔφηνεν, Ζειον καὶ σελήνην
καὶ ὄστρα καὶ ποταμοὺς νέον θύρωρ ἔξιέντας ἀει, καὶ
γῆν φυτοῖς τε καὶ ζῷοις τροφὰς ἀναπέμπουσαν. Ων
τὸν βίον μύησιν δύτα καὶ τελετὴν τελειοτάτην, εὐθυ-
μίας δεῖ μετὸν εἶναι καὶ γήθεος· οὐχ δισπεροὶ πολλοὶ
Κρόνος καὶ Διονύσιος καὶ Παναθήναια καὶ τουαύτας
μᾶλις ἡμέρας περιψένουσιν, ήν' ἡσθῶσι καὶ ἀναπνεύ-
σουσιν ὄντην γέλωτα, μήκοις καὶ δρυγησταῖς μισθοὺς
τελέσαντες. Εἴτα ἔκει μὲν εὐφημοι καλήμεθα κοσμίως·
οὐδέποτε γάρ δύνεται μυσόμενος, οὐδὲ δρηγεῖ Ηὔθια
θεόμενος, ή πίνοντι Κρονίοις· δεὶς δὲ δὲ θεὸς ἔορτὰς
ἥμιν χορηγεῖ καὶ μυσταγωγεῖ, καταισχύνουσιν, ἐν
δύρωσις τὰ πολλὰ καὶ βαρύμυμαίς καὶ μερίμναις ἐπι-
πονοὶς διατρέβοντες. Καὶ τῶν μὲν δργάνων χαίρουσι
τοῖς ἐπιτερπές ἥχούσι, καὶ τῶν δργάνων τοῖς ἥδουσι,
καὶ τὰ παιζόντα καὶ σκιρῶντα τῶν ζώων ἥδεως
δρῶσι καὶ τούναντίον δρυομένους καὶ βρυχομένους
καὶ σκυθρωπάζουσιν ἀνιώνται τὸν δὲ ἑαυτὸν βίον,
μισθὶ καὶ κατηφῇ καὶ τοῖς ἀτερπεστάτοις πάθεσι καὶ
πράγμασι καὶ φροντίσι, μηδὲν πέρας ἔχούσταις, πιεζό-
μενον δὲι καὶ συνθλιθόμενον δρῶντες, οὐχ δύως αὐτοὶ
μὲν ἑαυτοῖς ἀναπτυνοή τινα καὶ ῥαστώνην πορέζουσιν
πόλειν; ἀλλ' οὐδὲ ἐτέρων παρακαλούντων προσδέχονται
λόγον, φίλωμενοι, καὶ τοῖς παροῦσιν ἀμέμπτως
αναίσουσι, καὶ τῶν γεγονότων εὐχαρίστως μνημονεύ-
σουσι, καὶ πρὸς τὸ λοιπὸν ἦλεω τὴν ἐλπίδα καὶ φιλ-
έρην ἔχοντες, ἀδεῶς καὶ ἀνυπόπτως πράξουσιν.

probus quemvis diem festum censem? Et quidem, si so-
brie vivimus, admmodum illustrem. Est enim sanctissi-
mum templum ac divinissimum hic mundus: in hunc
inducitur homo cum nascitur, non manu factorum et
immobilium spectator futurus simulacrorum, sed ea-
rum (ait Plato), quas mens divina sensiles mente sola
cornendorum effigies, insitam vita motus habentes
facultatem, fabricata est, solem, inquam, lunam, si-
dera, fluvios novam subinde aquam edentes, terram
stirpibus animalibusque alimenta submittentem. Quo-
rum sacrorum initatio atque institutio perfectissima
cum sit vita, profecto par est eam tranquillitatis animi
ac latitiae esse plenam. Nam vulgus hominum imitari
minime debemus, qui Saturnalia, Liberalia, ac Pan-
thenæa aliasque barum similes præstolantur festivita-
tes, ut ibi oblectentur, seque emptio risu recurret,
persoluta mimis et histrionibus mercede. Quid? Sede-
mus ibi silentes et compositi: nemo enim lamentatur,
dum sacris initiatur, neque spectans Pythia luget, aut
Saturnalibus potans: quas vero nobis deus ferias sup-
peditat, et ad quæ nos sacra deducit, fedant homines
vulgo, majorem vitæ partem in lamentis, mœrore, ac
laboriosis sollicitudinibus exigentes. Delectantur instru-
mentis sonitus belle ac suaviter reddentibus, cantu
avicularum itidem, et non sine voluptate spectant bestias
ludentes atque exsultantes: contra rugitibus earum,
fremitibus et aspectu tetrico offenduntur. Suam vero
ipsorum vitam risus expertem, mœstam, injucundissi-
misque affectibus, rebus et curis nullum exitum ha-
bentibus atteri atque elidi videntes, non ipsi tantum
nullam sibi respirationem aut elevationem querunt;
unde enim? sed ne sociorum quidem admonentium
orationes admittunt: quas nisi repudiarent, et præ-
sentia citra vituperationem ferre possent utique, et
præterita grato animo recolere, et in posterum spe
bona ac benigna usi, absque metu et sinistra de vitæ
sue conditionibus suspicione vivere.

* ΠΕΡΙ ΦΙΛΑΔΕΛΦΙΑΣ.

DE FRATERNO AMORE.

I. Τὰ παλαιὰ τῶν Διοσκούρων ἀφιδρύματα οἱ
Σπαρτιῆται δόκανα καλοῦσι· ἔστι δὲ δύο ξύλα παράλ-
ικλα δυσὶ πλαγίοις ἐπεξυγμένα, καὶ δοκεῖ τῷ φιλα-
δέλφῳ τῶν θεῶν οἰκεῖον εἶναι τοῦ ἀναθήματος τὸ κοι-
νὸν καὶ διδιάρτετον. Οὕτω δὴ καὶ αὐτὸς ὑμῖν, οἱ Νιγρῖνε
καὶ Κύντε, τὸ σύγγραμμα τοῦτο περὶ φιλαδέλφας
ἀνατίθημι, κοινὸν ἀξίοις οὖσι δῶρον. Ἐφ' ἀγάρ
πρέπεται, ταῦτα πράττοντες ἡδη, μαρτυρεῖσθαι μᾶλ-
λον ἡ παρακαλεῖσθαι δόξετε. Καὶ τὸ χαιρὸν ὑμῶν ἐφ'
οἷς κατορθοῦστε, ποιήσει τῇ κρίσει τὴν ἐπιμονὴν βε-
βαιοτέραν, δισπεροὶ δὲν οὐας νοῦς θεος αἰσθητὰς
ἀνημερούντων. Λόρισταρχος μὲν οὖν, δὲ Θεοδέκτου πα-
τέρος, ἐπισκέψαντων τὸ πλήθος τῶν σοφιστῶν, ἔλεγε πά-
λι μὲν ἐπτὰ σοφιστὰς μόλις γενέσθαι, τότε δὲ μὴ
φαῦσις ἀντὶ ιδιώτας τοσούτους εὑρεθῆναι. Ἐγὼ δὲ δρῶ
καὶ ἡμᾶς τὴν φιλαδέλφιαν οὗταν σπάνιον οὖσαν, ὃς

I. Vetera Castorum simulacula Spartani Docana (quasi trabalia) appellant: sunt autem duo ligna aequa-
liter invicem distantiā, duobus aliis transversis juncta: ac videtur communitas individua ejus sigilli admodum
convenire fraterno deorum istorum inter se amori. Hor-
rum ego imitatione vobis, Nigrine et Quinte, scriptum
hoc dedico, commune et dignum vobis donum. Nam ad
quæ libellus cohortatur, ea vos jam agentes, testimonio
potius ornari, quam officiū admoneri videbimini: gau-
diūmque vestrum et rectis perceptum actionibus judicio
permansionē facit stabiliorem, cum probare vos facta
vestra bonis et honesti studiosis spectatoribus cernatis.
Aristarchus, Theodecta pater, in sophistarum multitudinem illudens, olim ægre septem sophistas inventos
dicebat, nunc autem vix totidem reperiri, qui se non
profiteantur literatos. Ego autem nostra ἀτατε non
minus raram fratrum amicitiam video esse, quam